

**SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY  
GMINNEGO PROGRAMU  
REWITALIZACJI  
- ANALIZA WSKAŹNIKOWA  
2016**

**Zespół autorski**

Marcin Turzyński (red.)  
Anna Gralewska  
Justyna Przeworska  
Maciej Rogocz  
Bożena Tisler  
Maria Włodarska  
Alicja Wołczak

Zespół Programowania Urbanistycznego  
Biuro Rozwoju Gdańska  
Gdańsk 2018 r.





## Spis treści

Wstęp.....	5
1. Metodologia .....	6
2. Wskaźniki główne.....	9
3. Wskaźnik syntetyczny (WS) .....	50
4. Wskaźniki pomocnicze .....	55
Podsumowanie .....	57
Spis rycin .....	61
Spis tabel .....	61
Załączniki .....	62



## Wstęp

Analiza wskaźnikowa Systemu monitorowania i oceny GPR wynika wprost z zapisów *ustawy o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015 r. Dokument ten wskazuje na konieczność przeprowadzenia diagnozy obszaru rewitalizacji, która powinna zawierać obowiązkowo system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji (art. 15 ust. 1, pkt 1).

*Gminny Program Rewitalizacji Miasta Gdańska na lata 2017-2023*<sup>1</sup> (uchwała nr XXXVIII/1012/17 Rady Miasta Gdańska z dnia 25 kwietnia 2017 roku) zakłada prowadzenie, zgodnie z ustawą, monitoringu ww. obszarów w cyklach co najmniej 3-letnich.

Monitorowanie ma na celu ocenę stopnia postępu realizacji programu, identyfikację barier i trudności, ale też wskazanie nowych obszarów wymagających wsparcia poza obszarami rewitalizacji i zdegradowanymi.

Analiza będzie przeprowadzona w kilku płaszczyznach wykorzystując różnorodne metody. Pierwszym krokiem wykonania wymogu ustawy i zapisów GPR jest monitoring wskaźnikowy, kolejne to badanie ankietowe mieszkańców oraz obserwacja realizacji poszczególnych projektów.

Niniejsze opracowanie stanowi monitoring wskaźnikowy. Swoim zasięgiem obejmuje całe miasto (wskaźniki główne i wskaźnik syntetyczny) oraz w wybranych przypadkach tylko obszary rewitalizacji (wskaźniki pomocnicze).

Dane zbierane do opracowania wskaźników pochodzą z 2016 roku<sup>2</sup>, który został uznany za rok bazowy, do którego odnosić będą się badania w kolejnych latach.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzana będzie w zestawie wybranych i niezmiennych 20 wskaźników dotyczących sfery społecznej i funkcjonalnej, w cyklach rocznych.

---

<sup>1</sup> nazywany dalej, jako: GPR

<sup>2</sup> wyjątkiem jest wskaźnik dot. frekwencji wyborczej – dane pochodzą z ostatnich wyborów samorządowych.

## 1. Metodologia

Pierwszym „krokiem” szeroko pojętego Systemu monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji (SMiO GPR) jest analiza wskaźnikowa.

### *Kryteria wyboru wskaźników*



Wybór wskaźników oparto w pierwszym rzędzie o wytyczne z dokumentów szczebla krajowego, wojewódzkiego i lokalnego. Głównymi źródłami doboru wskaźników były:

- wytyczne Ministerstwa Rozwoju zawarte w *Program rewitalizacji - krok po kroku*,
- wytyczne marszałka województwa dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (uchwała nr 714/363/14<sup>3</sup>),
- wskaźniki i cele przyjęte wcześniej w diagnozie do GPR i w samym projekcie GPR miasta Gdańska.



Spośród wielu propozycji wskaźników przebadano dostępność danych źródłowych i możliwość ich cyklicznego pozyskiwania w przyszłości. Ponadto ważnym jest ich celowość w kontekście zakładanych celów rewitalizacji.

Kolejnym kryterium wskaźnika jest możliwość jego pozyskania i przestrzennej prezentacji dla całego miasta w celu porównania wartości wybranych obszarów z całym miastem oraz do szukania nowych obszarów zagrożonych, zdegradowanych i potencjalnie rewitalizowanych.



Ostateczny zestaw wskaźników spełnia też zasadę proporcjonalności wg dziedzin, które opisuje.

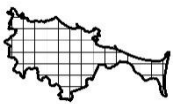
---

<sup>3</sup> uchwała Nr 714/363/14 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 1 lipca 2014 roku w sprawie przyjęcia Założeń do projektu wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

### Agregacja i prezentacja danych

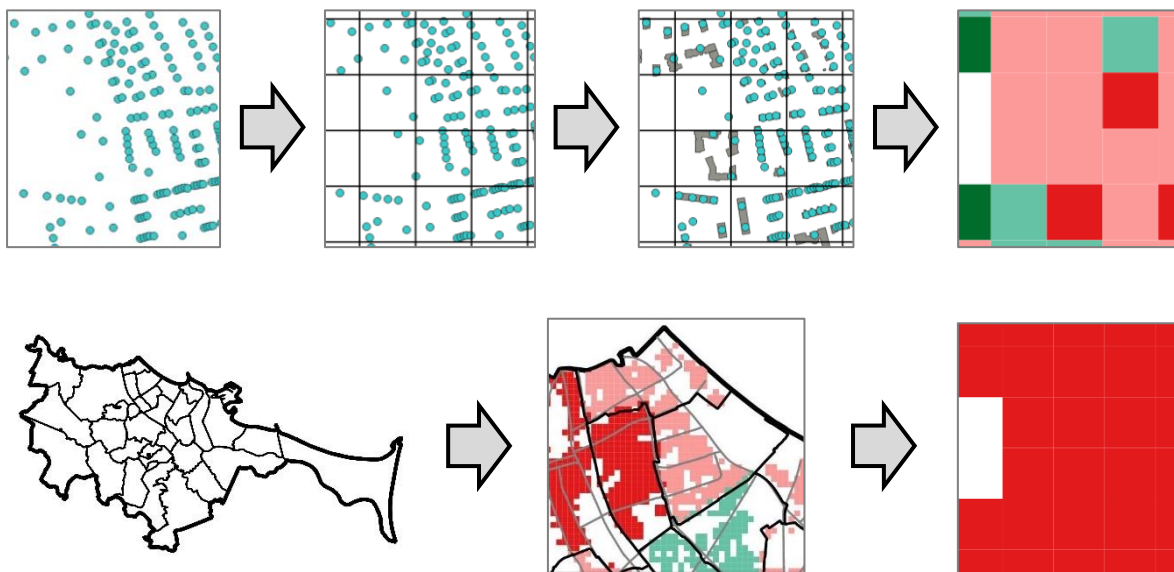


Pozyskane dane w formie wskaźników agregowano do możliwie najniższego poziomu. Pożądanymi są dane przypisywane do punktów adresowych. W wybranych przypadkach możliwe jest jednak tylko pozyskanie danych w agregacji obszarowej (np. rejony szkolne, obręby wyborcze).



Ostatecznie dane przestrzenne zagregowano i przedstawiono w formie kartogramu geometrycznego w kwadratach o powierzchni 1 ha. W przypadku danych zbieranych do punktów adresowych, zostały one zsumowane do kwadratu 1 ha. W przypadku danych zebranych do większych obszarów przyjęto, że kwadraty 1 ha wchodzące w skład obszaru przyjmują jego wartość.

Taka agregacja danych pozwala na łatwe porównanie wybranych obszarów wg wskaźników, a także na wyprowadzenie wskaźnika syntetycznego ze wszystkich wskaźników głównych.



Ryc. 1 Agregacja danych do kartogramu geometrycznego.

Źródło: Opracowanie własne.

W opisach wskaźników przytaczany jest podział administracyjny miasta wg jednostek pomocniczych oraz sześciu dzielnic urbanistycznych (por. zał. 1).

## Wskaźniki główne

Na podstawie przyjętych kryteriów wybrano 20 wskaźników głównych, które reprezentują 2 sfery: społeczną i funkcjonalną. Każda ze sfer obejmuje 5 dziedzin po 2 wskaźniki.

Tab. 1 Wskaźniki główne analizy wskaźnikowej SMiO GPR.

	EDUKACJA	BEZPIECZEŃSTWO	KAPITAŁ SPOŁECZNY	DEMOGRAFIA	UBÓSTWO
<b>SFERA SPOŁECZNA</b>	Promocja uczniów w szkołach podstawowych	Przestępczość – liczba przestępstw/100 mieszkańców	Frekwencja w wyborach samorządowych	Dynamika zmiany liczby ludności 2015-2016	Zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa
	Wyniki ze sprawdzianów gimnazjalnych	Liczba istniejących procedur „niebieskich kart”	Głosujący w budżecie obywatelskim	Starość demograficzna	Zadłużone budynki komunalne
	GOSPODARKA	ŚRODOWISKO	USŁUGI SPOŁECZNE	MIESZKALNICTWO	INFRASTRUKTURA
<b>SFERA FUNKCJONALNA</b>	Poziom bezrobocia	Mieszkańcy narażeni na przekroczone normy hałasu	Dostępność do przychodni lekarskich	Budynki mieszkaniowe wybudowane przed 1970 r.	Dostępność do kanalizacji
	Aktywność gospodarcza – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Dostępność do terenów zielonych	Dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej	Standard zamieszkiwania	Dostępność do sieci wodociągowej

Źródło: Opracowanie własne.



Wskaźniki przedstawiają wartości na przyjętej umownie skali, procentowo do przyjętej wartości odniesienia lub w inny sposób pozwalający na interpretację stanu lub tendencji.

Wartości bezwzględne sklasyfikowano do 4 przedziałów prezentowanych w formie kartogramu. Klasy ustalono na podstawie rozkładu wartości oraz wyznaczeniu wartości średniej dla całego miasta, która dzieli klasy 1-2 oraz 3-4.

We wskaźnikach zachodzi dodatnia lub ujemna korelacja ze zmienną objaśnianą.



Wartościom bezwzględnym przypisano wagi od 0 do 3, które pozwalają na porównanie wartości. Wartość 3 oznacza najbardziej pozytywny wynik, zaś 0 najbardziej negatywny. Stymulanty i destymulanty przyjmują zatem wagi odpowiednio do swojego znaczenia. Podobnie stosowane są oznaczenia kolorem na kartogramie.



### Wskaźnik syntetyczny

Głównym efektem analizy jest wskaźnik syntetyczny SMiO GPR, którego składowymi są wybrane wskaźniki główne. Suma wag wskaźników pozwala wskazać obszary w mieście najbardziej zagrożone. Kolejne lata analizy pozwalają na wskazanie dynamiki zmian wszystkich wskaźników łącznie, pokazując syntetycznie przemiany miasta pod względem jakości życia.

## 2. Wskaźniki główne

Wybrane wskaźniki główne SMiO GPR dotyczą jakości życia mieszkańców. Składają się ze sfery społecznej oraz funkcjonalnej. Każdy ze wskaźników reprezentuje dane zagadnienie, w zakresie którego można dodatkowo uszczegóławiać zjawiska poprzez wskaźniki pomocnicze, odnoszące się do wybranych obszarów rewitalizacji.

Wskaźniki główne zostały opracowane w formie kartogramów geometrycznych w podziale miasta na kwadraty (gridy) o powierzchni 1 ha. Jako punkt odniesienia wartości wskaźnika przyjęto średnią dla całego miasta. Wartości bezwzględne sklasyfikowano do 4 przedziałów prezentowanych w formie kartogramu. Klasy ustalono na podstawie rozkładu wartości oraz wyznaczeniu wartości średniej dla całego miasta, która dzieli klasy 1-2 oraz 3-4.

W wyjątkowych przypadkach występują tylko 2 klasy, tj. pozytywna i negatywna (poniżej i powyżej średniej).

Tab. 2 Wskaźniki główne analizy wskaźnikowej SMiO GPR – oznaczenia.

EDUKACJA		BEZPIECZEŃSTWO		KAPITAŁ SPOŁECZNY		DEMOGRAFIA		UBÓSTWO	
W1	W3	W5	W7	W9	<b>SFERA SPOŁECZNA</b>				
W2	W4	W6	W8	W10					
GOSPODARKA		ŚRODOWISKO		USŁUGI SPOŁECZNE		MIESZKALNICTWO		INFRASTRUKTURA	
W11	W13	W15	W17	W19	<b>SFERA FUNKCJONALNA</b>				
W12	W14	W16	W18	W20					

Źródło: Opracowanie własne.

## WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA

### **W1** odsetek uczniów nie otrzymujących promocji do następnej klasy

Wskaźnik W1 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie edukacji. Odpowiada na cel rewitalizacji polegający na podniesieniu osiągnięć szkolnych uczniów.

Wskaźnik dotyczy uczniów szkół podstawowych w klasach 1-6<sup>4</sup>. Wyliczono go dla poszczególnych szkół (w granicach obwodów szkolnych), jako udział (w %) liczby niepromowanych, w liczbie uczniów na dzień końcowo rocznej rady klasyfikacyjnej<sup>5</sup>.

W roku szkolnym 2016/2017 dotyczyło to 60 szkół podstawowych mających wyznaczone obwody szkolne, w tym 3 szkoły publiczne prowadzone przez podmioty prywatne.

Wartości wskaźnika zostały zebrane w agregacji do poszczególnych obwodów szkół (opisanych adresami przynależnymi do każdego z nich). Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych obwodów.

Średni wynik dla Gdańska wynosił 0,65 %. 34 szkoły uzyskały wynik lepszy od średniego. W 13 szkołach nie odnotowano żadnego ucznia bez promocji. Szkoły z takimi wynikami to placówki w jednostkach:

- Zaspą Młyniec (SP 92),
- Zaspą Rozstaje – północna strona al. Jana Pawła II wraz z osiedlem Jelitowski Dwór (Przymorze Wielkie) (SP 5),
- Wrzeszcz Dolny - na wschód od al. Hallera (SP 52) i obszar między al. Legionów, a torami kolejowymi wraz z osiedlem Niemcewicz-Prusa (SP 49),
- Wrzeszcz Górny – południowo-wschodnia część (SP17) i Aniołki – od ul. Kopernika na północ (SP 15),
- Wyspa Sobieszewska – cały obszar (SP 87 i 88),
- Krakowiec Górki Zachodnie (SP 62),
- Chełm – tylko osiedle Orunia Górna (SP 19),
- Śródmieście – na północ od ul. Na Piaskach, Rybaki Górne, Karpia (SP 57),
- Jasień – cała jednostka za wyjątkiem osiedla Wiszące Ogrody (SP 85),
- Kokoszki – na południe od Kartuskiej i na wschód od Mezowskiej (SP 84).

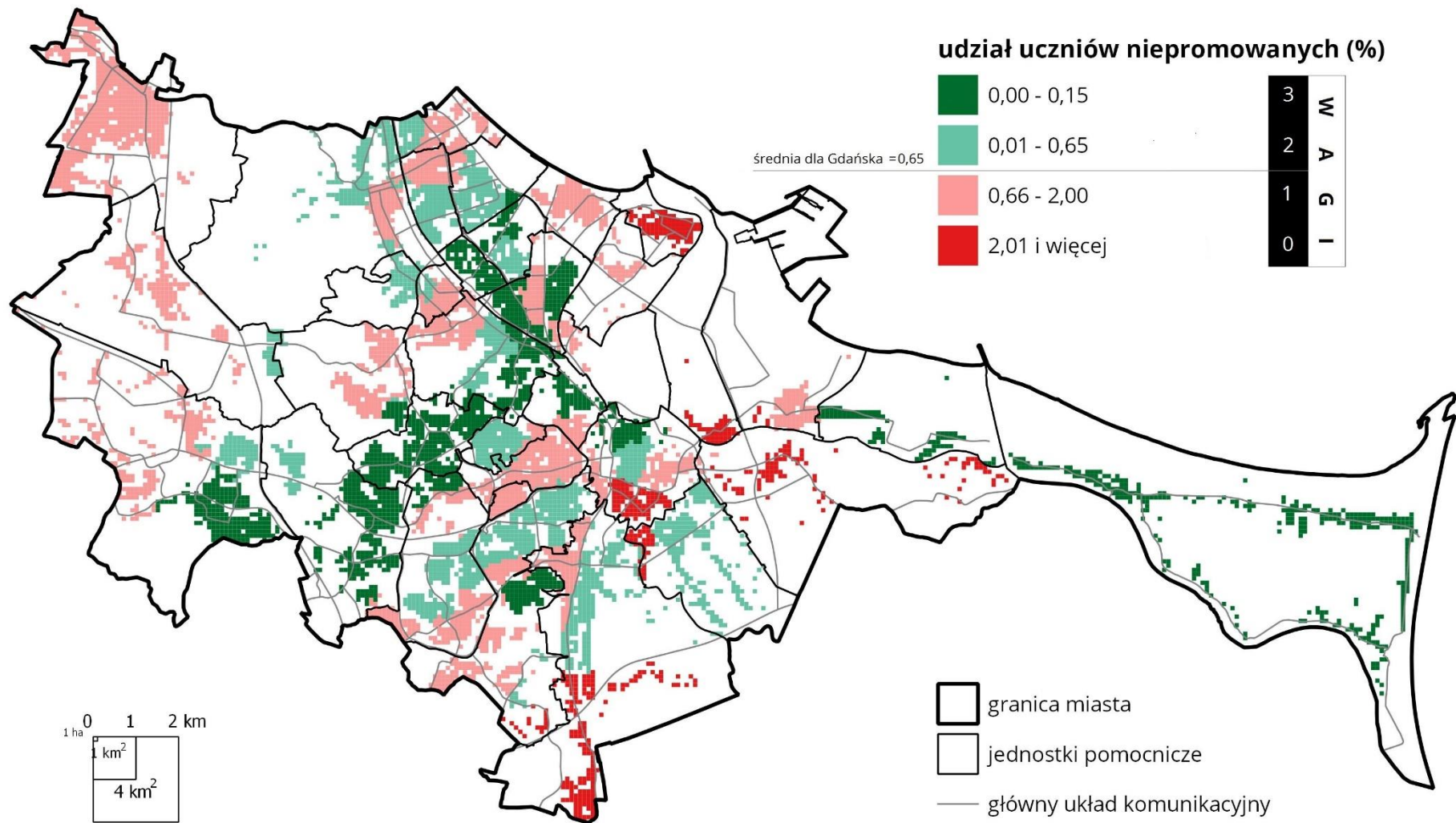
Pozytywne wyniki dotyczą też innych szkół osiągających wynik powyżej średniej dla Gdańska, a zlokalizowane m.in. w Pieckach-Migowo, Brętowo, Oliwa, Przymorze Małe i Wielkie, VII Dwór, Żabianka, Zaspą Rozstaje, Wrzeszcz Górny, Suchanino, Śródmieście, Olszynka, Orunia i Św. Wojciech Chełm, Ujeścisko-Łostowice, Kokoszki i Matarnia.

Wyniki gorsze od średniej odnotowano w 26 gdańskich szkołach. Najsłabsze wyniki – powyżej 2% osiągnęły szkoły w jednostkach: Orunia Św. Wojciech Lipce – południowa część dzielnicy (SP 40), Chełm – na południe od ul. Czerskiej (SP 40), Nowy Port (SP 55), Rudniki (SP 29), Śródmieście – południowa część i Olszynka – rejon ul. Krótkiej, Pustej, Olszyńskiej (SP 65), Przeróbka (SP 61).

<sup>4</sup> W wyniku reformy edukacji, w kolejnych latach wskaźnik ten dotyczyć będzie klas 1-8.

<sup>5</sup> wg danych Wydział Rozwoju Społecznego UM w Gdańsku.

## PROMOCJA UCZNIÓW W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH



Ryc. 2. Promocja uczniów w szkołach podstawowych

**WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA****W2 średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego**

Wskaźnik W2 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie edukacji. Odpowiada (podobnie jak wskaźnik W1) na cel rewitalizacji polegający na podniesieniu osiągnięć szkolnych uczniów.

Wskaźnik dotyczy uczniów szkół gimnazjalnych<sup>6</sup> uzupełniając wiedzę na temat poziomu nauczania o wyższy szczebel szkolnictwa. Wyliczono go dla poszczególnych szkół (w granicach obwodów szkolnych), jako średni wynik egzaminu (w %) z języka polskiego, historii, matematyki, przyrody, języka angielskiego – program podstawowy i program rozszerzony<sup>7</sup>. Pierwotne wyniki egzaminów podawane są w procentach – dla każdego wymienionego przedmiotu osobno. Wskaźnik nie uwzględnia wyników egzaminu z języka niemieckiego ponieważ nie dotyczy on wszystkich badanych gimnazjów.

W roku szkolnym 2016/2017 dotyczyło to 31 gimnazjów w Gdańsku mających wyznaczone obwody szkolne.

Wartości wskaźnika zostały zebrane w agregacji do poszczególnych obwodów szkół (opisanych adresami przynależnymi do każdego z nich). Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych obwodów.

Średni wynik dla Gdańska wynosił 64,5%. 12 szkół uzyskało wynik lepszy od średniego. Najlepsze wyniki osiągnęli uczniowie w jednostce pomocniczej Osowa (G33), we Wrzeszczu Dolnym – zachodnia część jednostki - między torami kolejowymi, a ul. Chrobrego (G25), Zaspą Rozstaje – południowo wschodnia część jednostki (G16), Przymorze Małe (G20), Chełm – tylko osiedle Orunia Górna (G7), Żabianka Wejhera Jelitkowo Tysiąclecia – zachodnia część jednostki – między ul. Gospody i Subisława (G49).

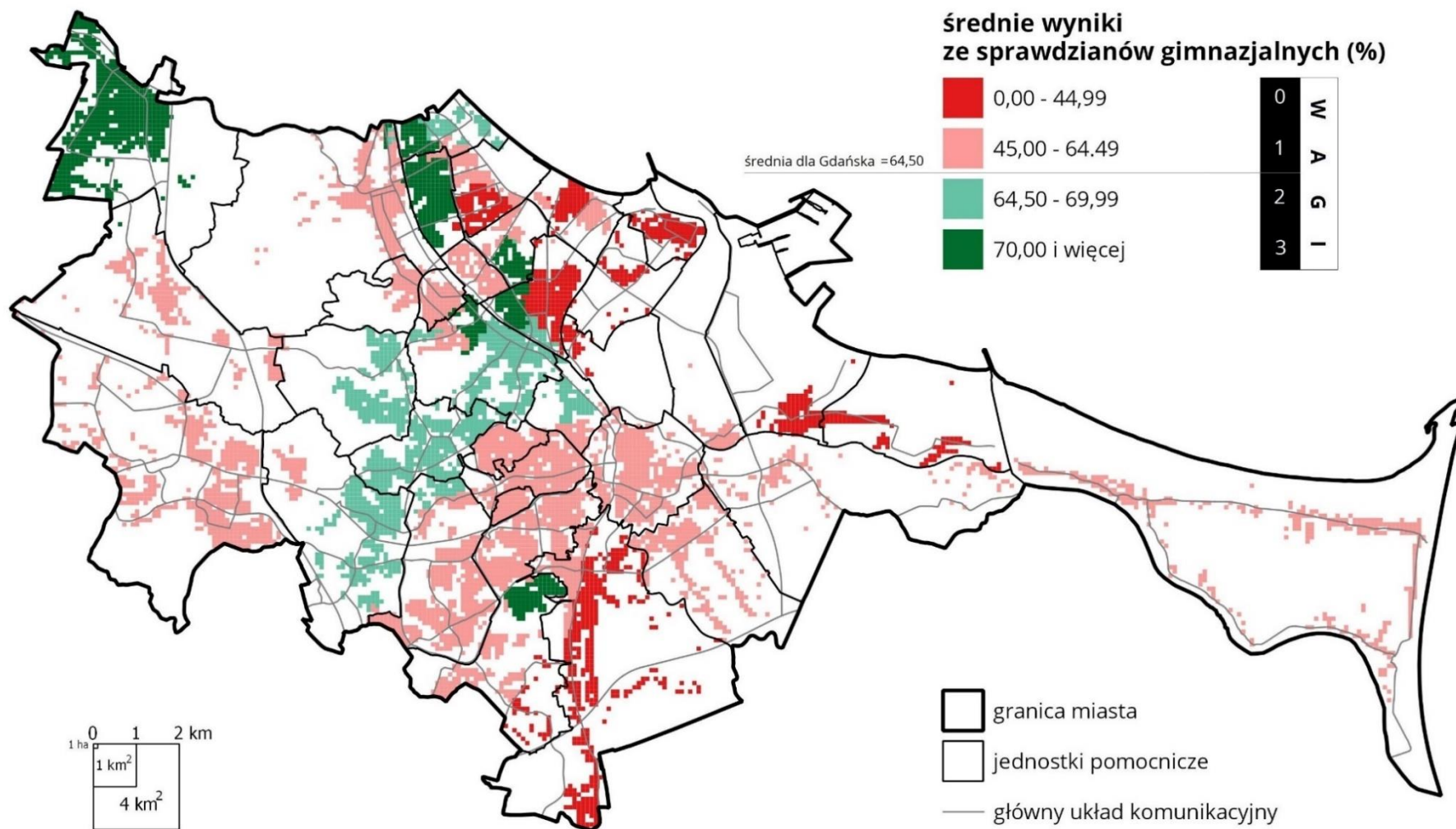
Wyższe od średniej były też wyniki osiągnięte w jednostkach Piecki-Migowo, Ujeścisko-Łostowice, Jasień, Brętowo i Żabianka Wejhera Jelitkowo Tysiąclecia.

Najgorsze wyniki osiągnęli uczniowie w jednostkach: Orunia Św. Wojciech Lipce i Chełm – na południe od ul. Starogardzkiej (G10), Wrzeszcz Dolny – duży obszar po obu stronach al. Hallera oraz centralna część Brzeźna (G12), Nowy Port, Letnica i zamieszкана część Młynisk (G34), Stogi i Krakowiec Górki Zachodnie (G11), Przymorze Wielkie – od ul. Obrońców Wybrzeża do ul. Olsztyńskiej, bez osiedla Jelitkowski Dwór (G21).

<sup>6</sup> W wyniku reformy edukacji, w kolejnych latach wskaźnik ten dotyczyć będzie klas 8 szkoły podstawowej.

<sup>7</sup> wg danych Wydział Rozwoju Społecznego UM w Gdańsku.

## WYNIKI ZE SPRAWDZIANÓW



Ryc. 3. Średnie wyniki ze sprawdzianów gimnazjalnych

**W3 przestępczość**

Wskaźnik W3 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie bezpieczeństwa. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na podniesieniu poziomu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Wskaźnik wskazuje skupiska, w których popełniono najwięcej przestępstw (bójek, kradzieży, rozbojów, włamań i in.). Opiera się on na danych dotyczących przestępstw popełnionych w Gdańsku w 2016 r. o podanym miejscu wydarzenia, tj. możliwych do dokładnej lokalizacji w przestrzeni miasta. Przestępstwa liczone w sztukach, przypisane do punktów adresowych zagregowano do kwadratów o pow. 1 ha, a następnie przeliczano na liczbę mieszkańców danego kwadratu. Na tej podstawie utworzono wskaźnik  $W3 = \text{liczba przestępstw} / 100 \text{ mieszkańców obszaru}$ .

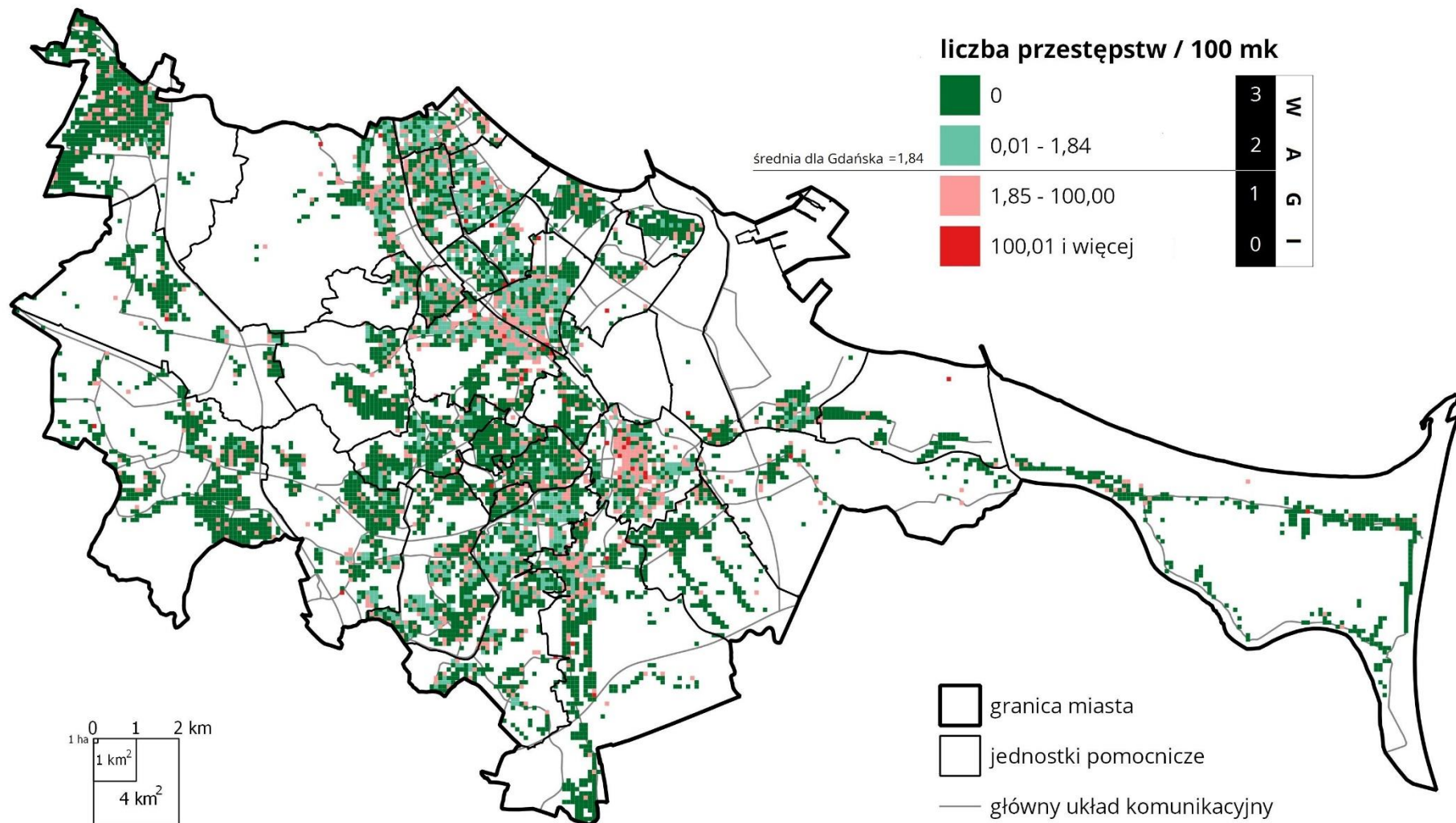
Średni wskaźnik przestępczości dla miasta w 2016 r. wynosił 1,84 przestępstw/100 mieszkańców. Większość terenów zamieszkanym Gdańsku znajduje się poniżej tej średniej. Na 69% obszaru zamieszkanego nie popełniono ani jednego przestępstwa. Najbezpieczniejszymi jednostkami pomocniczymi są jednostki z tzw. górnego tarasu tj. Kokoszki, Matarnia, Piecki-Migowo, Osowa, Jasień oraz jednostki Wyspa Sobieszewska i Krakowiec-Górki Zachodnie.

Wskaźnik przestępczości wyższy od średniej charakteryzuje przede wszystkim tereny w granicach tzw. Centralnego Pasma Usługowego na całej jego długości – od granicy z Sopotem po Śródmieście. Ogólną tendencją jest wyższa wartość wskaźnika w miejscach często odwiedzanych przez osoby spoza Gdańska tzn. miejsca atrakcyjne turystycznie (Stare Miasto, Główne Miasto, Stara Oliwa, rejon nadmorski w Jelitkowie), sąsiedztwo głównych uczelni (m.in. rejon ul. Wita Stwosza-Bażyńskiego w Oliwie, sąsiedztwo Politechniki Gdańskiej we Wrzeszczu Górnym), skupisk handlu, biurowców i innych miejsc pracy (m.in. handlowy odcinek al. Grunwaldzkiej we Wrzeszczu i odcinek ul. Kartuskiej w jednostce Siedlce).

Najwyższe wartości wskaźnika prezentują osiągają obszary słabo zaludnione, o przewadze funkcji usługowej, gdzie na małą liczbę mieszkańców przypada dużo przestępstw.

Najgorzej poziom wskaźnika przestępczości prezentuje się w jednostce Śródmieście w rejonie Głównego Miasta i Starego Miasta oraz we Wrzeszczu Dolnym i Wrzeszczu Górnym w rejonie alei Grunwaldzkiej od al. Żołnierzy Wyklętych do al. Hallera.

## PRZESTĘPCZOŚĆ



Ryc. 4. Przestępczość

**W4 niebieskie karty**

Wskaźnik W4 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie bezpieczeństwa. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na podniesieniu poziomu bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz zmniejszenie liczby rodzin nieprawidłowo realizujących funkcje opiekuńczo-wychowawczą.

„Niebieska karta” jest narzędziem służącym do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jej procedura „obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.”<sup>8</sup>

Dane zostały pozyskane z zasobów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku w formie liczby „niebieskich kart” w poszczególnych jednostkach pomocniczych w 2016 r. Dla danych jednostek wyliczono wskaźnik liczby „niebieskich kart” przypadających na 10 tys. mieszkańców.

Wartości wskaźnika zostały zebrane w agregacji do poszczególnych jednostek pomocniczych. Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych jednostek.

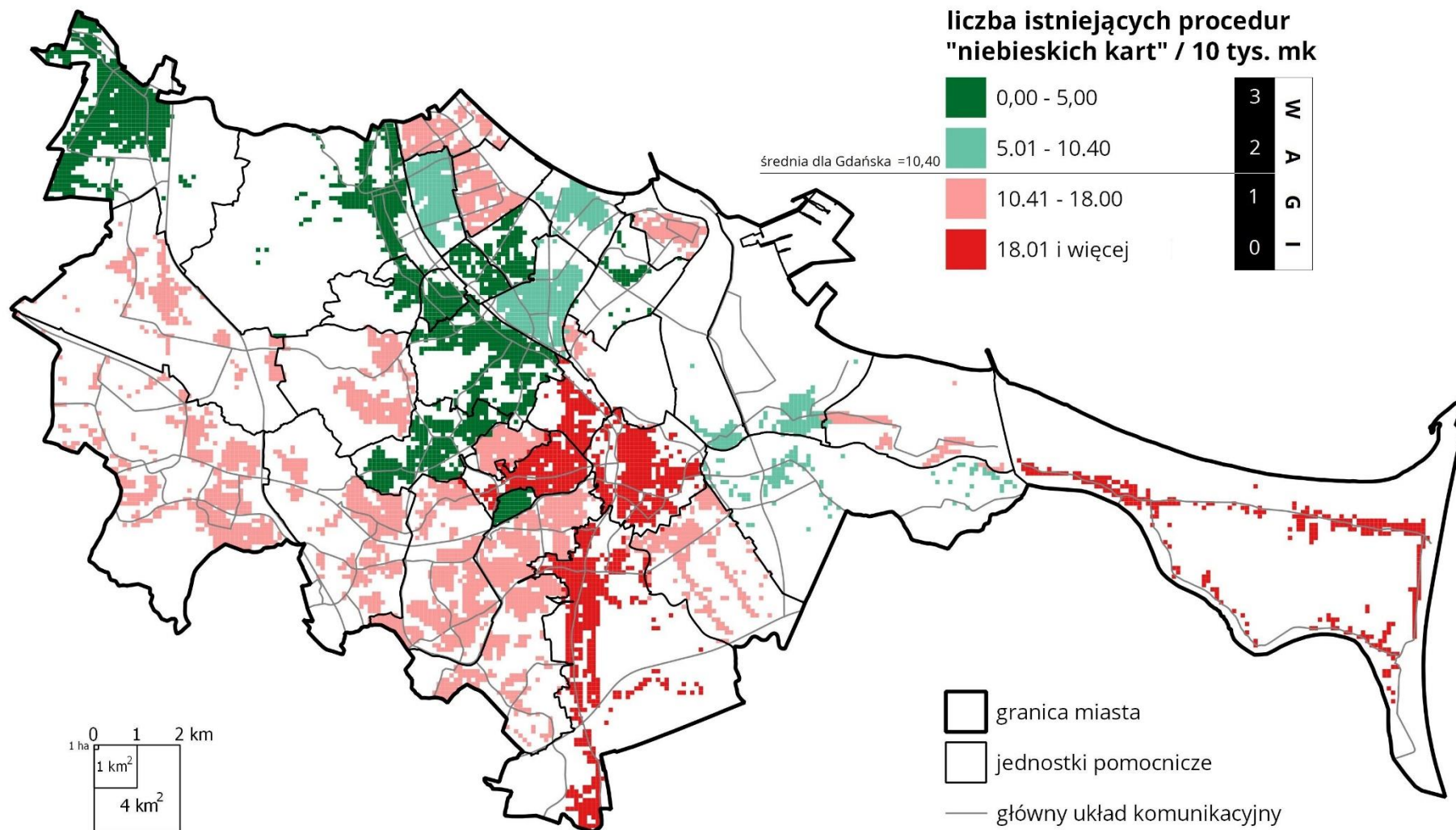
W 2016 r. w mieście przypadło średnio 10,40 procedur „niebieskich kart” na 10 tys. mieszkańców. W 16 jednostkach pomocniczych wartość wskaźnika była niższa od średniej. W 5 jednostkach nie wszczęto procedury „niebieskiej karty” (Letnica, Oliwa, Osowa i Strzyża, Wzgórze Mickiewicza). Natomiast najwyższą wartość tego wskaźnika (ponad 18 procedur „niebieskich kart”/10 tys. mieszkańców) odnotowano w jednostkach Śródmieście, Aniołki, Orunia-Św. Wojciech-Lipce, Wyspa Sobieszewska oraz Siedlce.

---

<sup>8</sup> Ustawa z dn. 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz.U. 2005 Nr 180 poz. 1493



## NIEBIESKIE KARTY



Ryc. 5. Niebieskie karty

## WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA

**W5** frekwencja w wyborach samorządowych

Wskaźnik W5 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie kapitał społeczny. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zwiększeniu zaangażowania mieszkańców w prace na rzecz zmiany swojego najbliższego otoczenia.

Wskaźnik dotyczy frekwencji wyborczej do rady miasta<sup>9</sup>. Wartości wskaźnika (wyrażone w %) zostały zebrane w agregacji do obwodów wyborczych<sup>10</sup>. Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych obwodów. W analizie pominięte zostały obwody eksterytorialne, np. w szpitalach czy domach pomocy społecznej.

Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. w Gdańsku wyniosła średnio około 40%. W 93 obwodach frekwencja była niższa, zaś w 114 wyższa od średniej. Niska aktywność społeczna w wyborach samorządowych przeważała na południowym wschodzie i wschodzie miasta – Na Wyspie Sobieszewskiej, Krakowcu-Górkach Zachodnich, Rudnikach, Stogach, Przeróbce, Olszynie w ani jednym obwodzie nie przekroczono średniej frekwencji. Im bardziej na zachód, tym więcej wyników powyżej 40, a nawet 45%.

Najwyższą frekwencją legitymuje się obwód 206 na Osowej – 52,13%. Również wysoka frekwencja jest w pozostałych obwodach tej jednostki pomocniczej – wszystkie obwody na jej obszarze mieszczą się w przedziale powyżej 45%. Inne jednostki, na obszarze których frekwencja przekraczała średnią, to Wzgórze Mickiewicza oraz VII Dwór.

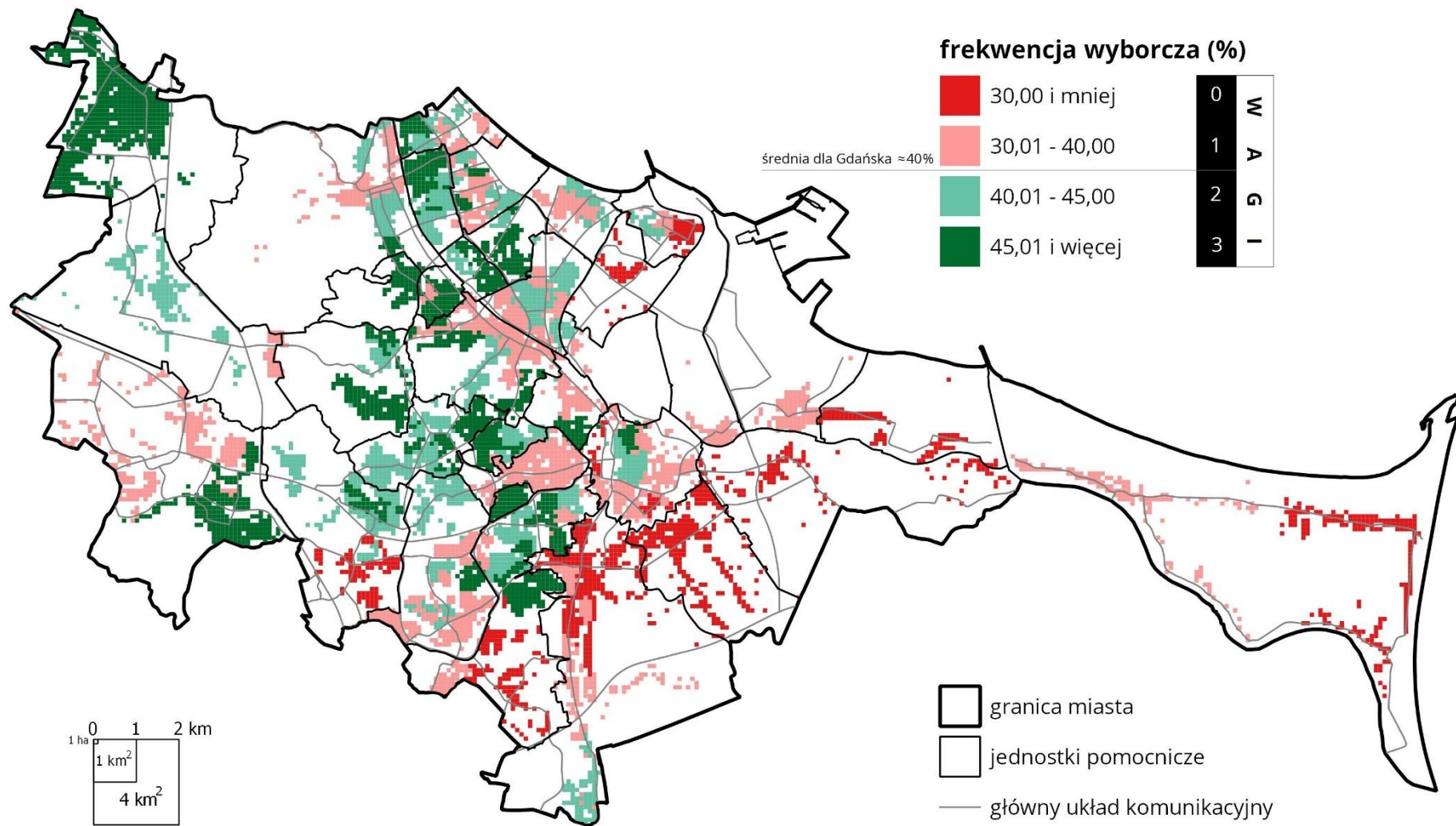
Pozostałe obszary miasta o wysokiej frekwencji to np. osiedle Żabianka, północna część Przymorza Małego w rejonie ul. Piastowskiej, większość Strzyży, Brętowo, Zaspą Rozstaje i Zaspą-Młyniec, Piecki-Migowo, Suchanino, część jednostki Aniołki w rejonie ul. Powstańców Warszawskich i Gen. Dąbrowskiego, część Starego Miasta, północna część jednostki Chełm, w tym Stary Chełm i Orunia Górna, rejon ulic Przemyskiej i Płockiej w Ujeścisku-Łostowicach, północno-wschodnia część Jasienia na północ od ul. Kartuskiej, fragmenty Wrzeszcza w rejonie ulic Srebrniki i Partyzantów oraz w rejonie ulic Wileńskiej, Grodzieńskiej i Jarowej, wreszcie południowy i po części wschodni fragment Kokoszek – rejon ulicy Kalinowej i po południowej stronie ul. Kartuskiej – Kiełpino Górne i Karczemki.

Frekwencję poniżej 30% odnotowano w stosunkowo nielicznych obszarach górnego tarasu, np. południowej części jednostki pomocniczej Jasień (rejon ulic Jabłoniowej, Gunderskiego i Stężyckiej) i południowej części dzielnicy Chełm, szczególnie w obszarach w rejonie ul. Starogardzkiej, Niepołomickiej. Na dolnym tarasie były to obszary wzdłuż Traktu św. Wojciecha od Śródmieścia aż po obwodnicę południową, fragmenty Dolnego Miasta oraz niewielkie obszary wzdłuż 3 Maja, cała Olszynka, Rudniki i Krakowiec-Górki Zachodnie, wschodnia część Wyspy Sobieszewskiej, wschodnia część Nowego Portu oraz Letnica. Najniższą frekwencję (21,21%) odnotowano właśnie w Letnicy.

<sup>9</sup> dane pochodzą z wyborów w 2014 r. Są to ostatnie wybory samorządowe, jakie miały miejsce.

<sup>10</sup> Wydział Polityki Gospodarczej Urzędu Miejskiego w Gdańsku

## FREKWENCJA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH



Ryc. 6. Frekwencja w wyborach samorządowych

**WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA****W6** frekwencja w głosowaniu na projekty do budżetu obywatelskiego

Wskaźnik W6 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie kapitał społeczny. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zwiększeniu zaangażowania mieszkańców w prace na rzecz zmiany swojego najbliższego otoczenia.

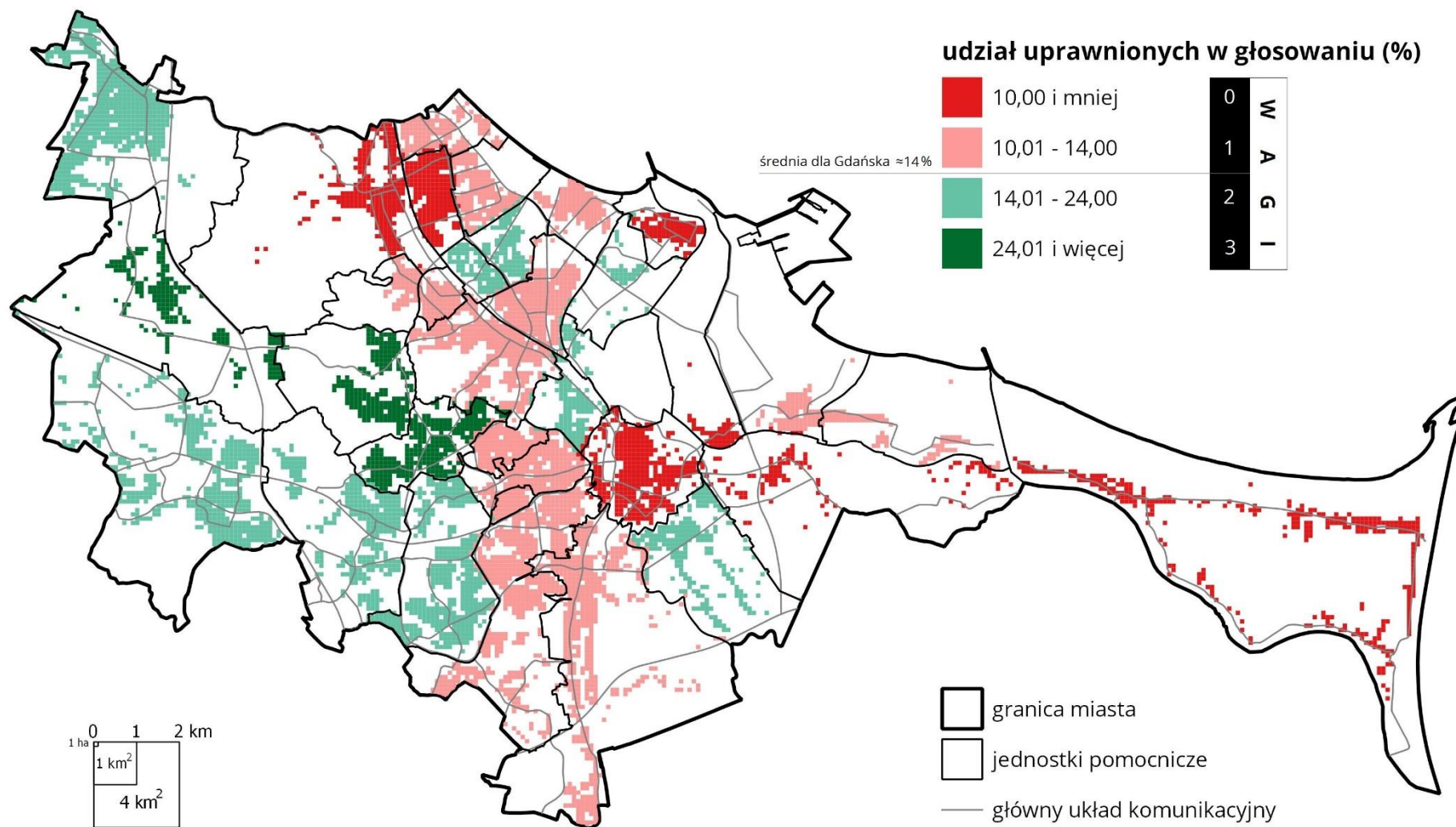
Wskaźnik dotyczy frekwencji w głosowaniu na projekty do budżetu obywatelskiego w 2016 r. wyliczonej w oparciu o dane liczby głosujących<sup>11</sup> i uprawnionych do głosowania (osoby 16-letnie i starsze). Wartości wskaźnika (wyrażone w %) zostały zebrane w agregacji do jednostek pomocniczych miasta<sup>12</sup>. Następnie przypisano je do kwadratów o powierzchni 1 ha należących do danych jednostek.

Frekwencja w głosowaniu w 2016 r. w Gdańsku wyniosła średnio 14,42%. W większości jednostek (20 z 34) uzyskano frekwencję niższą od arytmetycznej średniej. Największą frekwencję, powyżej 24 %, odnotowano w pasie od Piecek-Migowa przez Brętowo po Matarnię oraz w sąsiednich Kokoszkach. W samej Matarni frekwencja była najwyższa w mieście (29,64%). Można zauważyć, że co do zasady, większą aktywnością obywatelską w omawianym aspekcie wykazali się mieszkańcy jednostek położonych na górnym tarasie, które cechuje stosunkowo młoda struktura wiekowa. Praktycznie cała centralna i wschodnia część Gdańska to obszary, gdzie zanotowano dość niewielkie zainteresowanie głosowaniem na projekty do budżetu obywatelskiego. Warto tu jednak wskazać na wyjątki, którymi są m.in. Młyniska, Aniołki i Letnica. Nie zmienia to jednak ogólnego obrazu – w przedziale z frekwencją o wartościach poniżej 10% nie znalazła się ani jedna jednostka z górnego tarasu, za to 6 jednostek z dolnego tarasu: Przeróbka, Wyspa Sobieszewska, Przymorze Małe, Nowy Port, Śródmieście i Oliwa. Wyraźnie najgorzej sytuacja wygląda w jednostce pomocniczej Przeróbka – jedynej jednostki, w której nie udało się przekroczyć progu 5%.

<sup>11</sup> Dane o liczbie głosujących na projekty do budżetu obywatelskiego w 2016 roku pochodzą z Wydziału Promocji i Komunikacji Społecznej Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

<sup>12</sup> Wydział Polityki Gospodarczej Urzędu Miejskiego w Gdańsku

## GŁOSUJĄCY W BUDŻECIE OBYWATELSKIM



Ryc. 7. Głosujący w Budżecie Obywatelskim

**WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA****W7 dynamika zmiany liczby ludności 2015-2016**

Wskaźnik W7 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie demografia. Odpowiada on za cel rewitalizacji polegający na poprawie struktury demograficznej.

Wskaźnik dynamiki zmiany liczby ludności, łączy zmiany wynikające z ruchu migracyjnego i naturalnego. Pokazuje on zmianę liczby ludności względem stanu z wybranego roku (tu 2015). Wskaźnik wyrażony jest w procentach. Wartość z roku początkowego (2015) uznaje się jako 100%.

Wartości liczby ludności wg stanu za lata 2015 i 2016 zostały przypisane do punktów adresowych, a następnie zagregowano je do kwadratów o pow. 1 ha. Na tej podstawie utworzono wskaźnik pokazujący zmianę liczby ludności względem tych lat.

W 2016 r. średni wskaźnik dynamiki zmiany liczby ludności liczony dla ludności zameldowanej<sup>13</sup> przekroczył minimalnie 99%. Oznacza to, że w 2016 r., w stosunku do roku poprzedzającego ubyło około 1% ludności. Przyczyną tego stanu są głównie migracje oraz przyrost naturalny, którego saldo jest bliskie zera. Należy mieć jednak na uwadze, że duża grupa osób mieszkających w Gdańsku nie dokonuje obowiązku meldunkowego. Z powodu braku wiarygodnych danych dot. tej grupy, analiza ich nie obejmuje. W skali całego miasta szacunki prowadzi GUS publikując liczbę ludności wg bilansów – wg nich liczba ludności w Gdańsku minimalnie wzrasta. Na potrzeby analizy agregującej dane lokalnie do jednostek pomocniczych i kwadratów 1 ha możliwe jest wykorzystanie jedynie danych meldunkowych.

Największy spadek liczby ludności wystąpił na obszarze dolnego tarasu. Największe skupiska spadków zlokalizowane są w jednostkach: Śródmieście (rejon ulic: Na Stoku, Ks. Rogaczewskiego), Aniołki (rejon ul. Dębowej), Wrzeszcz Górny (rejon ulic: Sobieskiego, Do Studzienki, Traugutta). Ponadto najniższe wartości osiągnęte są w postaci rozproszonej w pojedynczych kwadratach (1ha) w Śródmieściu, Oliwie, VII Dworze, Rudnikach, Przeróbce i innych.

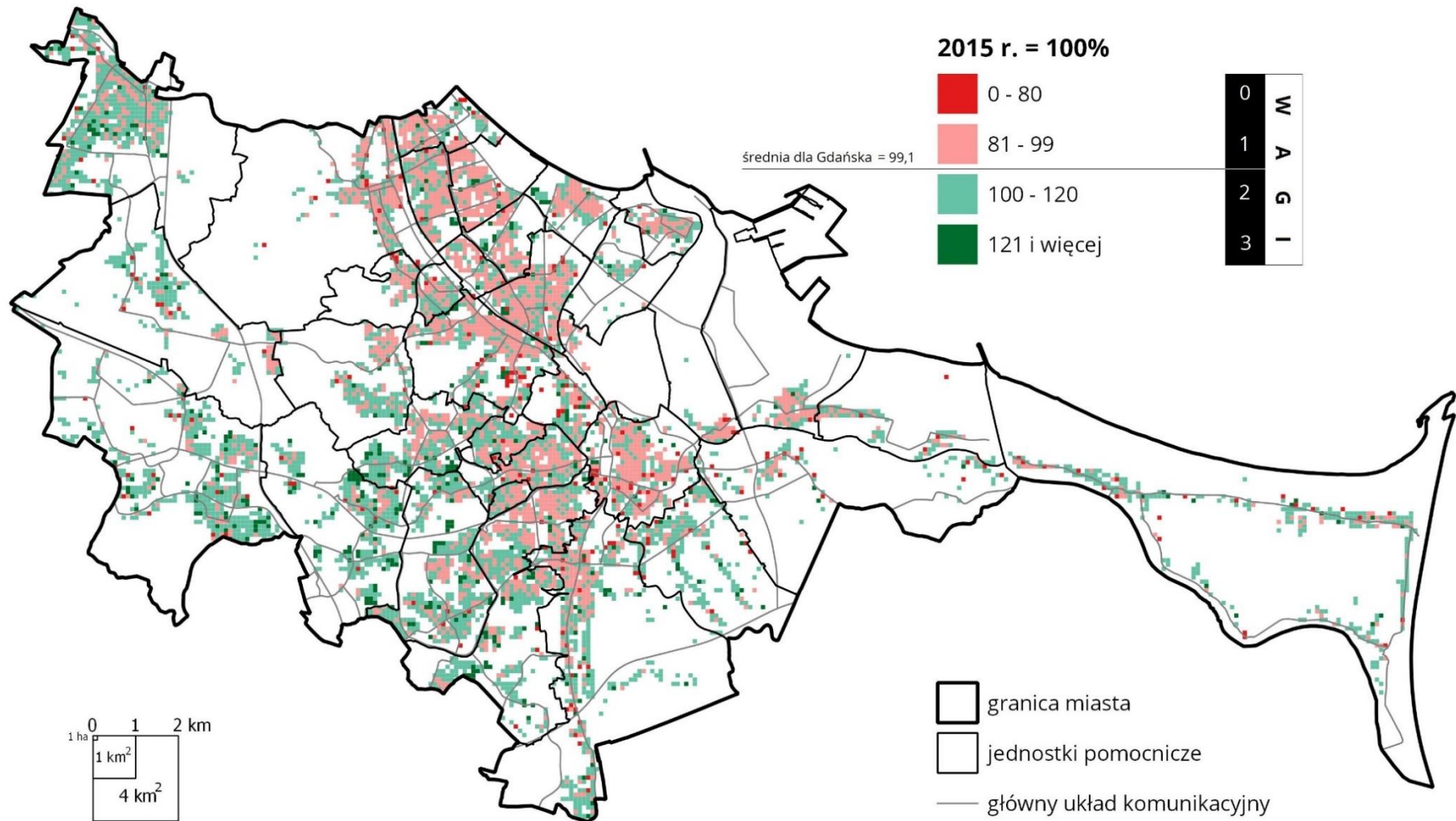
Wzrost liczby ludności odnotowano na górnym tarasie miasta. Największy przyrost mieszkańców to tereny nowych osiedli mieszkaniowych. Największe skupiska wzrostu liczby mieszkańców wystąpiły m.in. w jednostkach: Piecki-Migowo (rejon ulic: Myśliwskiej, Piekarniczej, Lema, Hausbrandta), Jasień (rejon ulic: Myśliwskiej, Bażantowej oraz rejon ul. Guderskiego), Ujeścisko-Łostowice (rejon ul. Cedrowej), Chełm (rejon ul. Grubby) oraz Osowa (rejon ulic: Zeusa, Cerery, Hestii).

Ogólna tendencja obserwowana w mieście to wartości poniżej średniej obserwowane w obszarze dolnego tarasu, szczególnie w pasmie CPU<sup>14</sup> oraz powyżej średniej w obszarze górnego tarasu, szczególnie w nowych osiedlach mieszkaniowych, gdzie zlokalizowane skupiska największej dodatniej dynamiki zmiany liczby ludności.

<sup>13</sup> wg meldunków UMG.

<sup>14</sup> Centralne Pasma Usługowe, por. *SUiKZP miasta Gdańska*, BRG, Gdańsk 2018.

## DYNAMIKA ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI 2015-2016



Ryc. 8. Dynamika zmiany liczby ludności 2015-2016

## WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA

**W8** starość demograficzna

Wskaźnik W8 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie demografia. Odpowiada on za cel rewitalizacji polegający na poprawie struktury demograficznej miasta.

Starzenie się społeczeństwa to proces polegający na wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik starości demograficznej pokazuje udział osób w wieku poprodukcyjnym. O starości demograficznej danej społeczności mówi się w sytuacji, kiedy udział ludności w wieku poprodukcyjnym przekracza granicę 20%.

W 2016 r. średni wskaźnik starości demograficznej wyniósł w Gdańsku około 24%. Zjawisko to jest obserwowane w mieście od 2012 r. Jest to efekt wchodzenia w wiek emerytalny osób z powojennego wyżu demograficznego. W przypadku mężczyzn wiek emerytalny w 2015 roku osiągnął drugi rocznik tego wyżu, w przypadku kobiet – siódmy<sup>15</sup>.

Największym skupiskiem terenów o najwyższym odsetku ludności w wieku poprodukcyjnym charakteryzują się w Gdańsku jednostki dzielnicy Oliwa: Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia (głównie część zachodnia), Przymorze Małe i Wielkie oraz Zaspą-Młyniec. Ponadto mniejsze skupiska najwyższych poziomów wskaźnika występują w jednostkach: Osowej (rejon na południe od ul. Kielnieńskiej), Wzgórze Mickiewicza (rejon ulic: Świtezianki, Nowogródzkiej oraz rejon ulic: Rejtana, Asesora), Siedlce (część zachodnia), Chełm część północna, rejon ulic: Chałubińskiego, Dragana, Biegańskiego) oraz Piecki-Migowo (rejon ulic: Nałkowskiej, Gojawczyńskiej).

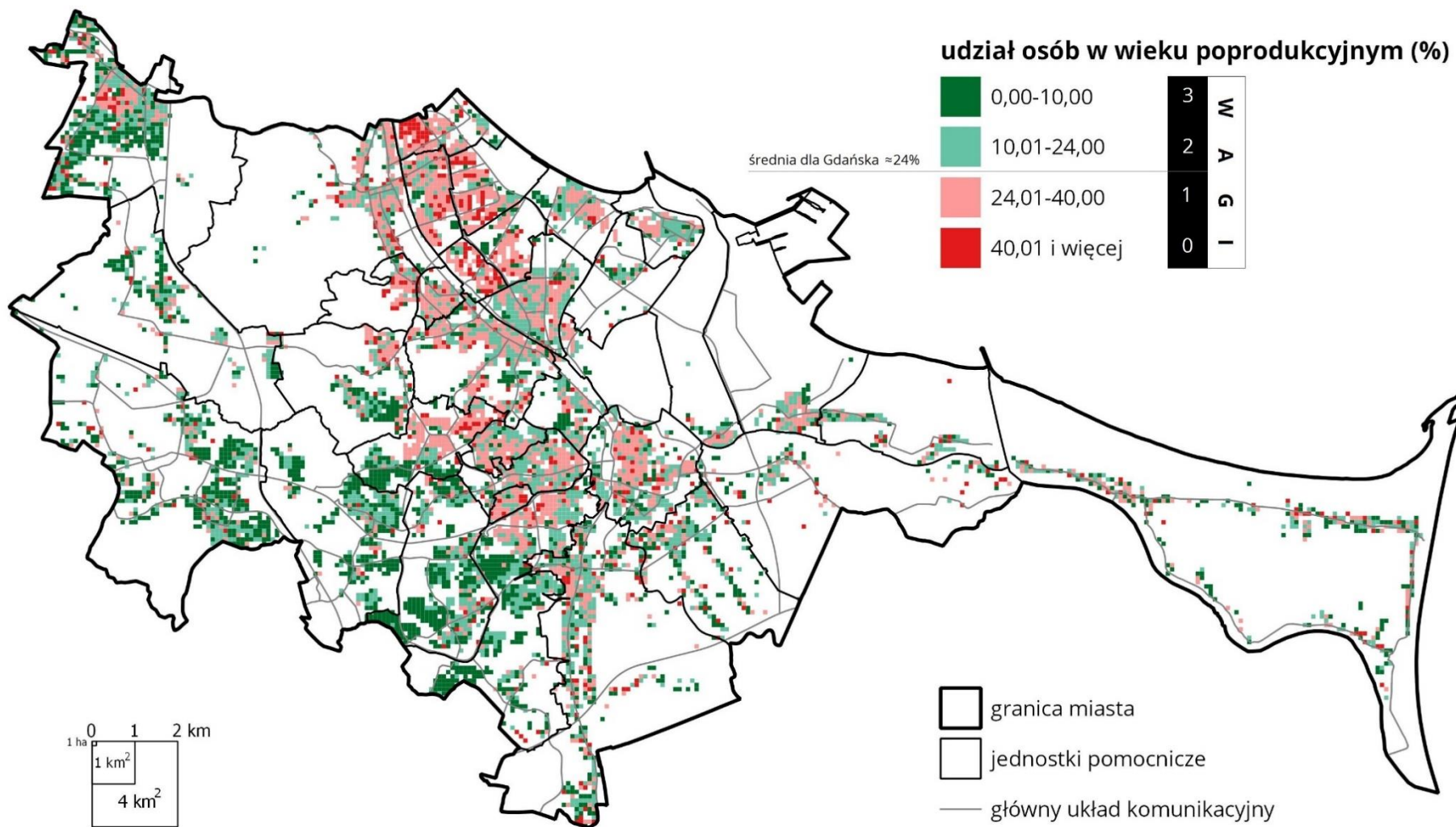
Najniższy poziom wskaźnika (poniżej 10%) jest domeną górnego tarasu, tzw. młodych jednostek rozwojowych miasta. Są to głównie Kokoszki, Jasień, Ujeścisko-Łostowice, Chełm (część środkowa i południowa), Piecki-Migowo (część południowo-zachodnia), Brętowo (część południowa) oraz Osowa (poza „starym” obszarem centralnym jednostki). Wyraźnie młodsze społeczeństwo charakteryzuje także jednostki Olszynka oraz Wyspa Sobieszewska.

Ogólna tendencja obserwowana w mieście to wartości poniżej średniej obserwowane w obszarze dolnego tarasu, w dzielnicy Oliwa. Największe skupisko zjawiska starości demograficznej o najwyższej wartości to zachodnia część jednostki Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia. Zjawisko starości demograficznej wg prognoz będzie się pogłębiało, szczególnie w obszarze centralnym, na obszarze dolnego tarasu.

<sup>15</sup> Por. *SUiKZP miasta Gdańska*, BRG, Gdańsk 2018, s.43-44.



## STAROŚĆ DEMOGRAFICZNA



Ryc. 9. Starość demograficzna

**WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA****W9 zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa**

Wskaźnik W9 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie ubóstwo. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zmniejszeniu liczby osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz zmniejszenie liczby rodzin nieprawidłowo realizujących funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

Zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa został przedstawiony za pomocą liczby gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców. Prawo do świadczeń przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie oraz cudzoziemcom zamieszkującym i przebywającym na terenie Polski oraz obywatelom państw członkowskich UE lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przebywających na terenie Polski na podstawie uzyskania zezwolenia na pobyt.<sup>16</sup> Świadczenia można podzielić na pieniężne (zasiłek stały, okresowy, celowy, celowy z tytułu zdarzenia losowego lub specjalny zasiłek celowy) oraz niepieniężne (praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne lub społeczne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, schronienie, posiłek, ubranie, pobyt i usługi w ośrodkach wsparcia, specjalistyczne usługi opiekuńcze).

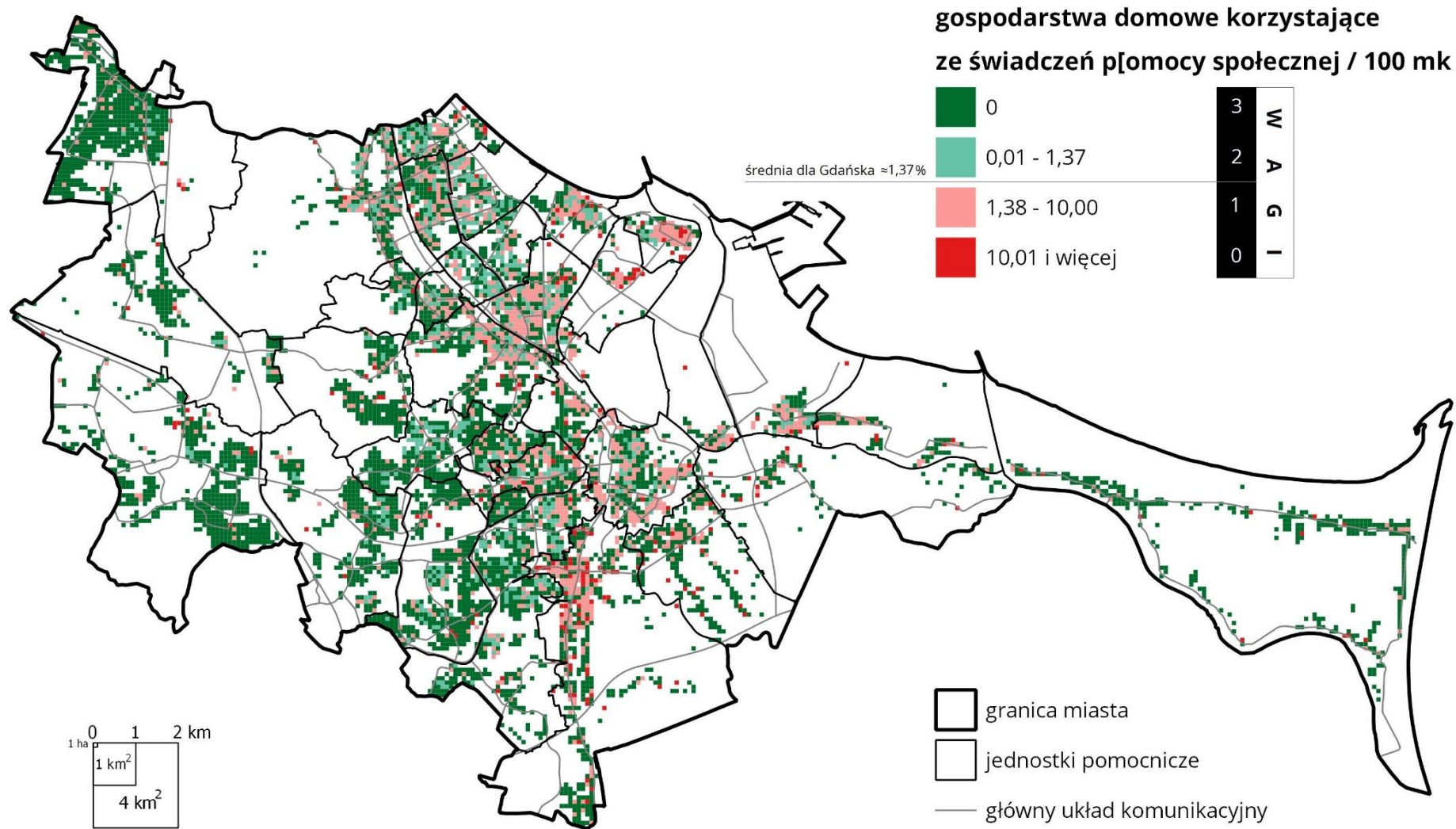
Dane zostały pozyskane z zasobów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku w formie bazy adresowej gospodarstw domowych, które korzystają ze świadczeń, które przypisano do punktów adresowych. Następnie zostały one zagregowane do kwadratów o pow. 1 ha oraz przeliczone na 100 osób zameldowanych na danym obszarze.

W 2016 roku w Gdańsku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało średnio 1,37 gospodarstw domowych/100 mieszkańców. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w jednostkach pomocniczych Orunia-Św. Wojciech-Lipce (od ul. Bocznej do ul. Małomiejskiej wzdłuż ul. Trakt Św. Wojciecha) oraz Nowy Port (w kwartale ulic Oliwskiej i Wolności).

W jednostkach górnego tarasu oraz w jednostce Wyspa Sobieszewska widoczny jest przeważający udział obszarów, gdzie mieszkańcy nie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej.

<sup>16</sup> Ustawa z dn. 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U.2004 Nr 64 poz. 593

## ZESPOLONY WSKAŹNIK NATĘŻENIA UBÓSTWA



Ryc. 10. Zespolony wskaźnik natężenia ubóstwa

**WSKAŹNIKI W1-W10 – SFERA SPOŁECZNA****W10 zadłużone budynki komunalne**

Wskaźnik W10 należy do grupy wskaźników sfery społecznej w dziedzinie ubóstwo. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zmniejszeniu liczby osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz zmniejszenie liczby rodzin nieprawidłowo realizujących funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

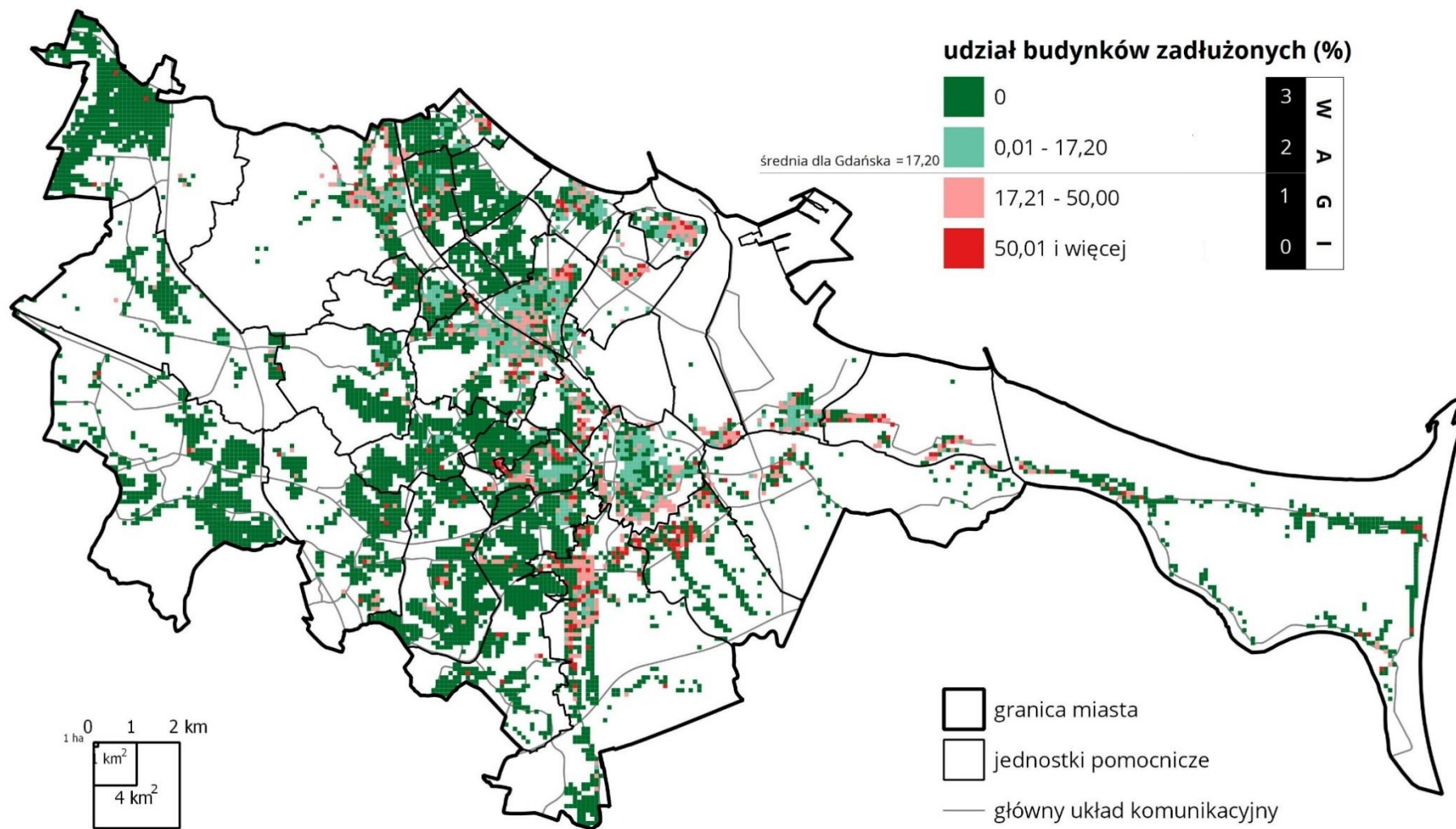
Wskaźnik ten pokazuje udział liczby mieszkań komunalnych zalegających z czynszem na koniec roku 2016 w odniesieniu do liczby wszystkich mieszkań komunalnych znajdujących się w zasobach Gdańskiego Zasobu Nieruchomości Komunalnych (GZNK). Informacje, które zostały udostępnione przez GZNK dotyczyły jedynie liczby zadłużonych lokali, nie zawierały informacji o wysokości zadłużenia oraz okresu czasu od jakiego mieszkanie nie jest opłacane.

Otrzymane dane dotyczące mieszkań komunalnych oraz mieszkań komunalnych zalegających z czynszem zostały przypisane do punktów adresowych na mapie, a następnie zagregowane do kwadratów o pow. 1 ha. Dla każdego kwadratu wyliczono wartość wskaźnika.

W Gdańsku na koniec roku 2016 zadłużonych mieszkań było ok. 8,7 tys. spośród ponad 50 tys. mieszkań będących w zasobie komunalnym. Średni udział mieszkań zadłużonych wyniósł w Gdańsku 17,2%. Wyższą od średniej wartość wskaźnika można zaobserwować w rejonie Oruni Dolnej (ulice: Przy Torze, Małomiejska) oraz wzdłuż Traktu Św. Wojciecha, na Olszynce (ulice: Niwki, Altanki, Stokrotki, Szarotki, Letnia), Przeróbce (ulice: Bajki, Pastoriusza, Sienna), Krakowcu – ulica Sówki, w Nowym Porcie (ulica Na Zaspę, Strajku Dokerów), w Letnicy (ul. Szklana Huta, Starowiejska) oraz w rejonie ulicy Kolonia Zręby na Siedlcach.

Niższy udział zadłużonych mieszkań widoczny jest w jednostkach górnego tarasu oraz w jednostkach Przymorze Wielkie, Zaspą Młyniec i Rozstaje, Wyspa Sobieszewska.

## ZADŁUŻONE BUDYNKI KOMUNALNE



Ryc. 11. Zadłużone budynki komunalne

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W11 poziom bezrobocia**

Wskaźnik W11 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie gospodarka. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zwiększeniu zatrudnienia wśród osób długotrwale bezrobotnych.

Poziom bezrobocia informuje o udziale osób zarejestrowanych jako bezrobotne w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym (kobiety: wiek 18-59 lat, mężczyźni wiek: 18-64 lata). Należy pamiętać, że osoby zarejestrowane jako bezrobotne należą do zbiorowości osób aktywnych zawodowo, gdyż zgodnie z definicją są to osoby aktywnie poszukujące pracy lub będące gotowe do jej podjęcia. Nie posiadamy danych na temat osób biernych zawodowo. Informacje o liczbie bezrobotnych pozyskane zostały z Gdańskiego Urzędu Pracy.

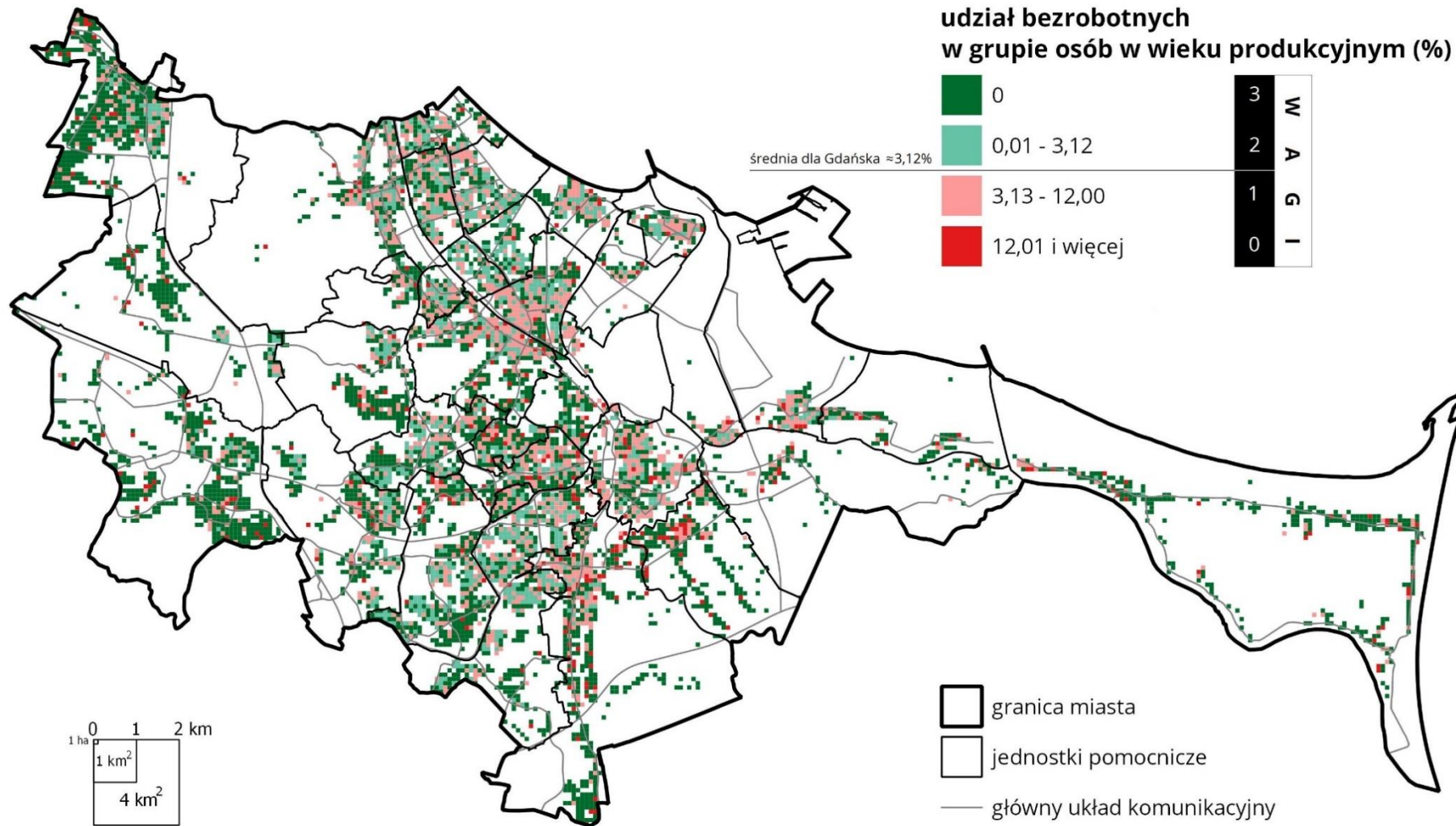
Rozkład przestrzenny tego wskaźnika jest wprost proporcjonalny do wskaźników dot. osób długotrwale bezrobotnych, czy bezrobotnych kobiet, itp. Wskaźnik W11 reprezentuje zatem grupę wskaźników dotyczących bezrobocia. Pozostałe ww. wskaźniki zostały omówione, jako pomocnicze do obszarów rewitalizacji.

Dane dotyczące liczby bezrobotnych oraz liczby ludności w wieku produkcyjnym zostały pozyskane w formie bazy adresowej, zostały przypisane do punktów adresowych na mapie, a następnie zagregowane do kwadratów o pow. 1 ha. Dla każdego kwadratu wyliczono wartość wskaźnika.

Średni poziom bezrobocia w Gdańsku wyniósł 3,12%. Rozkład wskaźnika jest dość mocno rozproszony po całym mieście, można jednak wskazać kilka skupisk wysokich wartości. Takie obszary to między innymi rejon Oruni Dolnej oraz rejon wzdłuż ul. Trakt Św. Wojciecha w jednostce pomocniczej Orunia Św. Wojciech Lipce. Znacznie wyższy od średniego poziom bezrobocia zaobserwować można również w jednostkach Wrzeszcz Dolny oraz Wrzeszcz Górny. Wyższe od średniej dla miasta wartości wskaźnika koncentrują się także w północnej części jednostki Olszynka, w Śródmieściu, w mieszkaniowej części Stogów, w Nowym Porcie i Brzeźnie.

Obszary o najniższym wskaźniku poziomym bezrobocia występują w wyraźnych skupiskach w rejonach jednostek górnego tarasu, m.in. Kokoszki, Jasień, Ujeścisko-Łostowice.

## POZIOM BEZROBOCIA



Ryc. 12. Poziom bezrobocie

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W12 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą / 100 osób**

Wskaźnik W12 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie gospodarka. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na zwiększeniu zatrudnienia wśród osób długotrwale bezrobotnych.

Wskaźnik pokazuje poziom przedsiębiorczości indywidualnej, czyli udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób. Im wyższa wartość wskaźnika tym lepiej, gdyż świadczy to o większej aktywności i zaradności mieszkańców, ich zdolności do postrzegania szans i wykorzystywania ich.

Dane do analizy zostały pozyskane z Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON.

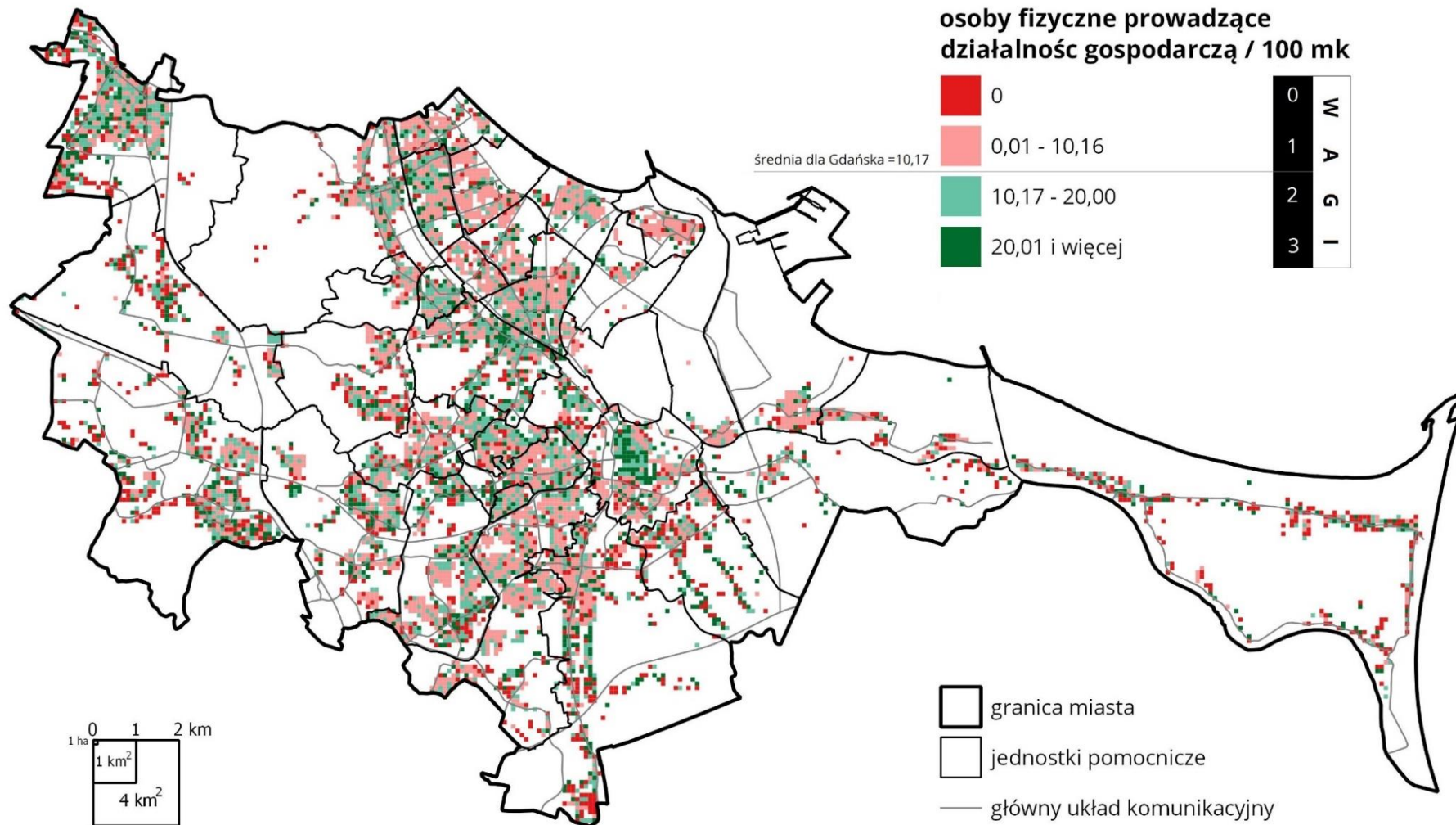
Informacje dotyczące osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz dane o liczbie ludności zostały przypisane do punktów adresowych na mapie, a następnie zagregowane do kwadratów o pow. 1 ha. Dla każdego kwadratu wyliczono wartość wskaźnika w przeliczeniu na 100 osób.

Średnia wartość wskaźnika dla Gdańska wyniosła 10,17. Rozkład przestrzenny wskaźnika pokazuje, że najwięcej indywidualnych działalności gospodarczych zarejestrowanych jest w centralnej części jednostki Śródmieście, we Wrzeszczu Górnym – wzdłuż al. Grunwaldzkiej, w Oliwie i na Przymorzu Małym (rejon ul. Kołobrzeskiej i jej skrzyżowania z al. Grunwaldzką) oraz na całej Strzyży. Są to lokalizacje znajdujące się lub sąsiadujące z Centralnym Pasmem Usługowym (CPU), czyli obszarem najbardziej predysponowanym do funkcji usługowych. Również w jednostce Osowa wartość wskaźnika jest wyższa od średniej. Jednostka ta charakteryzuje się dużym udziałem budownictwa jednorodzinnego, a tego typu budownictwo skorelowane jest często z wyższym wskaźnikiem przedsiębiorczości indywidualnej.

Mniejsza aktywność gospodarcza charakteryzuje mieszkańców Nowego Portu, Stogów, Przeróbki, Przymorza Wielkiego, Zaspy, prawdopodobnie ze względu na bardziej sypialniany charakter osiedli się tam znajdujących, co może sprawiać, że działalności częściej prowadzone są pod adresami innymi niż adres zamieszkania.



## AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA



Ryc. 13. Aktywność gospodarcza

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W13 mieszkańcy narażeni na przekroczone normy hałasu**

Wskaźnik W13 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie środowisko. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na poprawie stanu środowiska naturalnego i jakości przestrzeni zamieszkania.

Wskaźnik pokazuje tereny zamieszkane narażone na przekroczone normy hałasu. Wskaźnik łączy dwa rozkłady wskaźników długookresowych hałasu dla pory dziennie-wieczorowo-nocnej, (tzw. wskaźnik hałasu LDWN), oraz nocnej (wskaźnik LN). Wskaźnik opracowano na podstawie mapy akustycznej Gdańska diagnozującej poziom emisji hałasu pochodzącego od: pojazdów samochodowych, tramwajów, pociągów, samolotów oraz zakładów przemysłowych i centrów handlowych. Na potrzeby wskaźnika wykorzystano tzw. mapę przekroczeń wartości dopuszczalnych względem terenów zagrożonych hałasem.

Mapa przekroczeń norm hałasu przedstawiona jest metodą izoliniową pokazując zjawisko charakteryzujące się ciągłą przestrzenną zmiennością natężeń. Informacje z mapy izoliniowej przypisano do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Wyznaczono tylko dwie klasy kartogramu prezentując tereny mieszczące się w normach i tereny o przekroczonych normach hałasu LDWN i LN.

Większość terenów zamieszkałych w Gdańsku mieści się w ww. normach. Przekroczenia występują jedynie w kilku miejscach i dotyczą nieznacznej grupy mieszkańców.

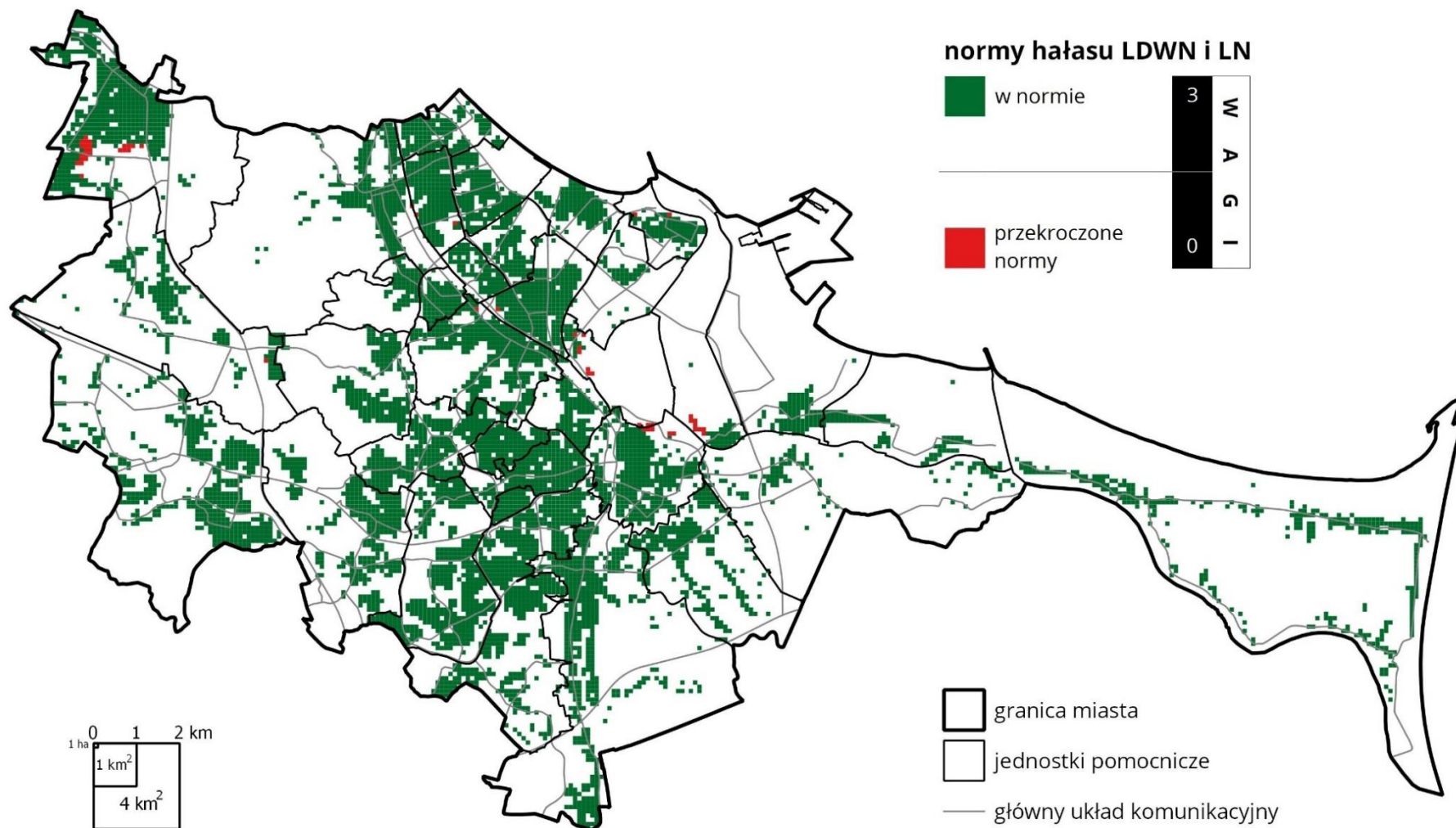
Normy przekroczone są w jednostkach: Śródmieście (rejon ulic Podstocznej, Rybaki Górne), Przeróbka (rejon ulic: Przetocznej i Ku ujściu), Młyniska (rejon ulic: Marynarki Polskiej i Twardej), Osowa (rejon ulic: Seleny, Zeusa, Konstelacji, Herosa oraz rejon ulic: Koziorożca, jutrzeńki, Junony).

Od 2012 r. Ministerstwo Środowiska wprowadziło zmianę w wartościach poziomów dopuszczalnych w szczególnym odniesieniu do liniowych źródeł hałasu (drogi, linie kolejowe, linie tramwajowe)<sup>17</sup>. W wyniku zmiany poziomów dopuszczalnych hałasu zmniejszyła się liczba osób narażonych na hałas o około 80 – 90 % względem wcześniejszych analiz.

---

<sup>17</sup> Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku /Dz. U. z 2012 r. poz. 1109/

## MIESZKAŃCY NARAŻENI NA PRZEKROCZONE NORMY HAŁASU



Ryc. 14. Mieszkańcy narażeni na przekroczone normy hałasu

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W14 dostępność do terenów zielonych**

Wskaźnik W14 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie środowisko. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na poprawie stanu środowiska naturalnego i jakości przestrzeni zamieszkania.

Wskaźnik pokazuje dostępność mieszkańców do terenów zielonych (zieleń miejska, lasy) bazując na odległości euklidesowej (tj. odległość w linii prostej mierzona na płaszczyźnie). Podstawa wyznaczenia wskaźnika jest mapa izoliniowa. Mapa w postaci ekwidystanty (izolinie odległości) pokazuje dostępność do poszczególnych terenów zielonych. Zadowalająca odległość euklidesowa do terenów zielonych zależy od wielkości tych terenów. Dla terenów o powierzchni do 1 ha jest to 150m, dla terenów 1-2 ha to 250m, zaś dla terenów zielonych o powierzchni ponad 2 ha jest to 500m. Na Tak wskazane bufora od poszczególnych terenów zielonych przedstawiono na jednej mapie obejmując tereny zamieszkałe. Obszary będące poza ww. buforami wskazane są jako obszary deficytu zieleni (dostępność niedostateczna).

Informacje z mapy izoliniowej przypisano do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

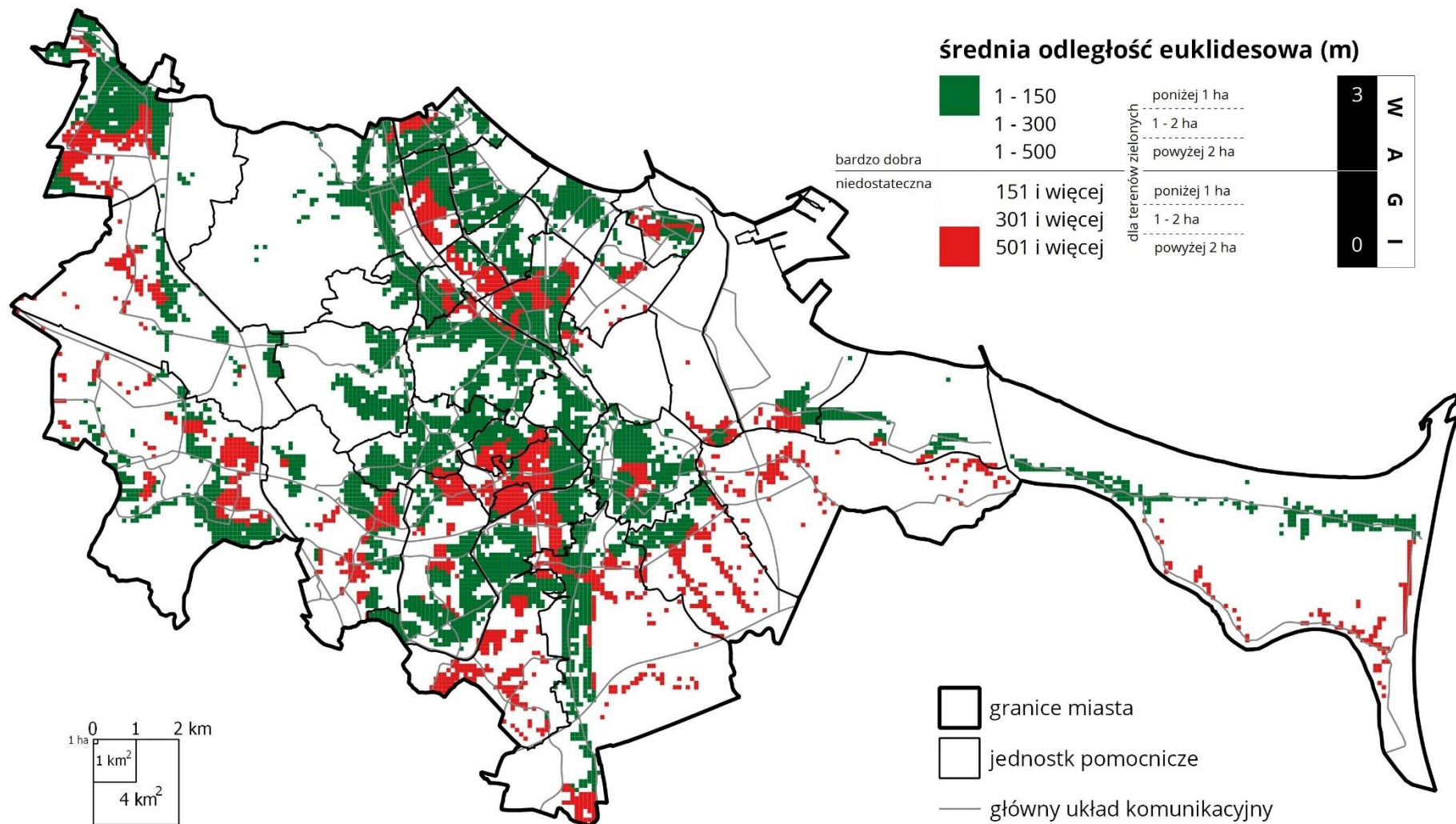
Wyznaczono tylko dwie klasy kartogramu prezentując tereny o bardzo dobrej i niedostatecznej dostępności do terenów zielonych. Tendencja dominująca jest jednak taka, że to mieszkańcy terenów rozwojowych miasta (dzielnice urbanistyczne: Zachód i Południe) oraz jednostek z zabudową ekstensywną (Olszynka, Rudniki, południowa część Wyspy Sobieszewskiej) mają najdalej do terenów zieleni miejskiej i lasów. Jednostką, która jako jedyna w całości znalazła się w obszarze deficytu są Rudniki, z stosunkowo niską gęstością zaludnienia i zabudowa ekstensywną.

Największe skupisko terenów o niedostatecznej dostępności do terenów zielonych, przy jednoczesnej wysokiej gęstości zaludnienia jest ciągły obszar na granicy jednostek: Chełm (część północna), Wzgórze Mickiewicza (prawie całe), Siedlce (część zachodnia), Suchanino (część południowa) oraz Ujeścisko-Łostowice (część północna). W obszarze dolnego tarasu, największa koncentracja terenów objętych deficytem zieleni jest pasmo od Przymorza Małego, przez Zaspę Młyniec po północny fragment Wrzeszcza Dolnego. Znaczące tereny o niedostatecznej dostępności zieleni wykazują też inne jednostki górnego tarasu, jak: Kokoszki, Osowa, Jasień, Chełm.

Najlepsze warunki pod względem tego wskaźnika mają jednostki nadmorskie: Przymorze Wielkie, Zaspą Rozstaje oraz Brzeźno. Dobre warunki pod tym względem mają także mieszkańcy m.in. Wrzeszcza Górnego, jednostki Aniołki i Brętowo, leżących w sąsiedztwie TPK. Poza obszarem Głównego miasta, bardzo dobrą dostępnością do zieleni charakteryzuje się też całe Śródmieście.

Generalizując można stwierdzić, że pod względem zieleni najlepszą sytuację mają mieszkańcy tzw. starych dzielnic mieszkaniowych, zaś braki dotyczą terenów rozwojowych i tych o zabudowie ekstensywnej.

## DOSTĘPNOŚĆ DO TERENÓW ZIELONYCH



Ryc. 15. Dostępność do terenów zielonych

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W15 dostępność do przychodni lekarskich**

Wskaźnik W15 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie usługi społeczne. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na stworzeniu odpowiednich warunków na prowadzenie usług społecznych.

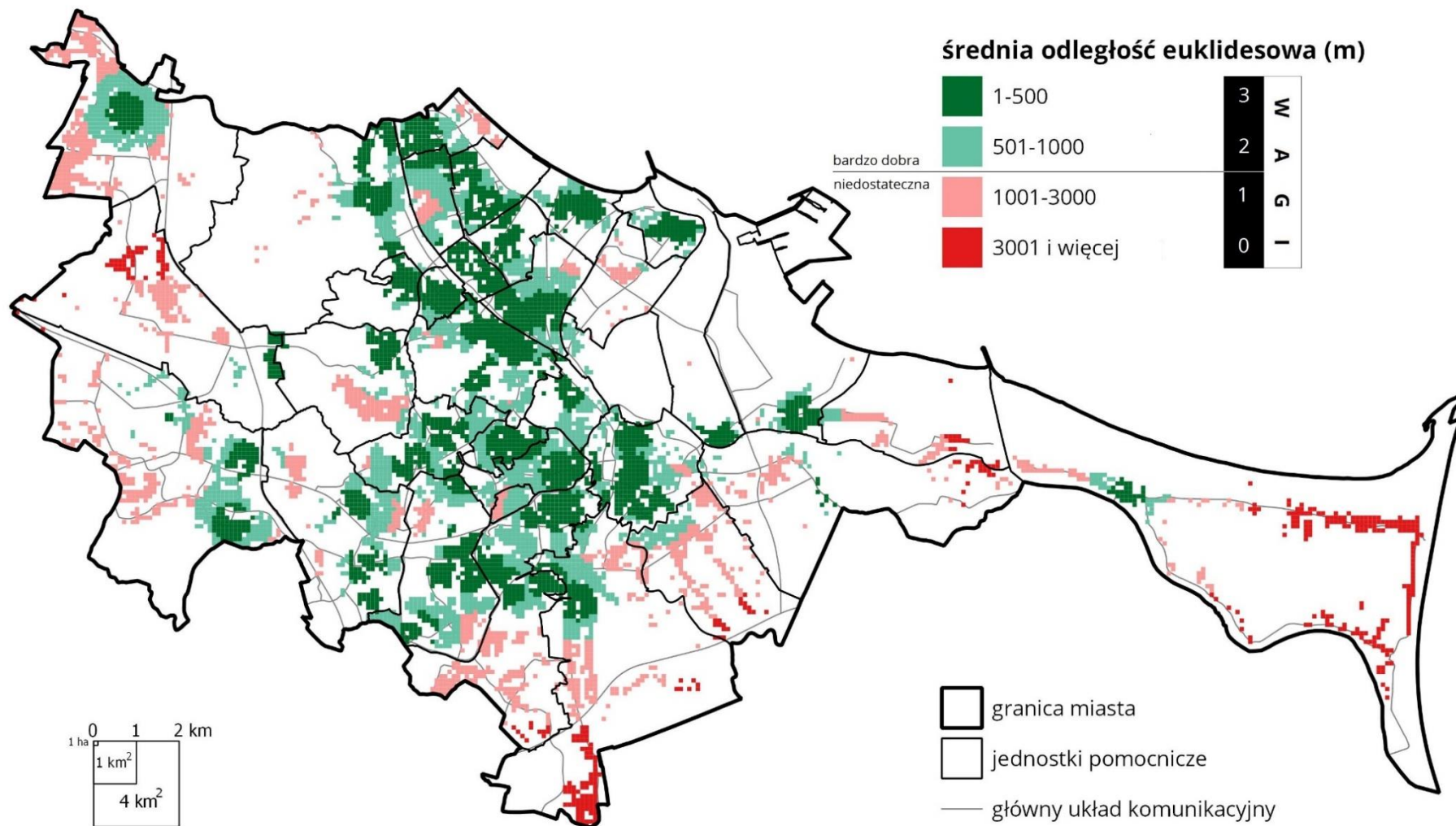
Wskaźnik pokazuje dostępność mieszkańców do przychodni lekarskich bazując na odległości euklidesowej (tj. odległość w linii prostej mierzona na płaszczyźnie). Podstawa wyznaczenia wskaźnika jest mapa izoliniowa. Mapa w postaci ekwidystanty (izolinie odległości) pokazuje dostępność do przedmiotowych obiektów. Zadawalająca odległość euklidesowa do przychodni to 1 km, co oznacza dojście piesze w czasie około 15 minut. Odległość powyżej 1 km traktowana jest, jako niedostateczna dla miasta o wysokim poziomie jakości życia mieszkańców.

Informacje z mapy izoliniowej przypisano do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Układ dostępności do usług społecznych, w tym szczególnie do przychodni lekarskich, jest bardzo prosty - dwubiegunowy. Po jednej stronie są tereny o intensywnej zabudowie, szczególnie wielorodzinnej z bardzo dobrą dostępnością, zaś po drugiej pozostają tereny o zabudowie ekstensywnej o mniejszej i niedostatecznej dostępności do przychodni. Najniższą wartość osiąga wskaźnik w jednostkach peryferyjnych, jak: Wyspa Sobieszewska, Matarnia (część zachodnia) oraz Św. Wojciech – Orunia – Lipce (część południowa). Najniższa dostępność do przychodni dotyka zatem tereny o najniższym wskaźniku gęstości zaludnienia.

Generalizując można stwierdzić, że dostępność do przychodni spada wraz z oddalaniem się od centrum miasta i od zwartej i intensywnej zabudowy. Przychodnie lekarskie są tu jednym z przykładów reprezentujących usługi społeczne. Podobny rozkład mają także dostępności do innych usług, jak np. do przedszkoli, a także do przestrzeni publicznych skupiających wokół usługi o znaczeniu lokalnym.

## DOSTĘPNOŚĆ DO PRZYCHODNI LEKARSKICH



Ryc. 16. Dostępność do przychodni lekarskich

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W16 dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej**

Wskaźnik W16 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie usługi społeczne. Odpowiada za cel rewitalizacji polegający na poprawie dostępności transportu zbiorowego i rowerowego.

Wskaźnik pokazuje dostępność mieszkańców do przystanków komunikacji zbiorowej (w tym: autobusowej, tramwajowej i kolejowej) bazując na odległości euklidesowej (tj. odległość w linii prostej mierzona na płaszczyźnie). Podstawa wyznaczenia wskaźnika jest mapa izoliniowa. Mapa w postaci ekwidystanty (izolinie odległości) pokazuje dostępność do przedmiotowych obiektów. Zadawalająca odległość euklidesowa do przystanków autobusowych i tramwajowych to 400 m, zaś do przystanków kolejowych (SKM i PKM) 800 m. Oznacza to dojście piesze w czasie około 5-12 minut. Odległość powyżej 400 i odpowiednio 800 m traktowana jest, jako niedostateczna dla miasta o wysokim poziomie jakości życia mieszkańców.

Informacje z mapy izoliniowej przypisano do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

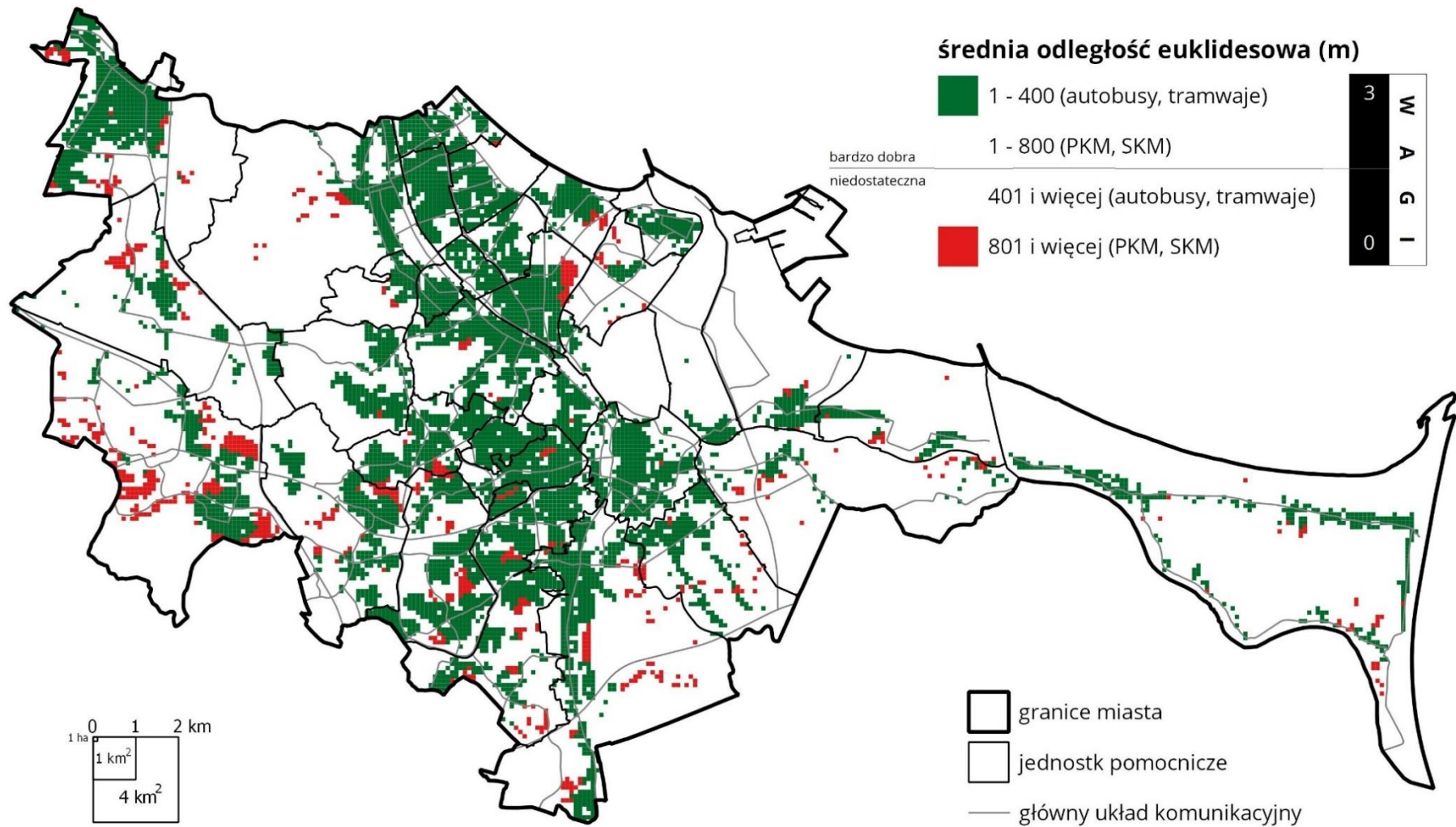
Układ dostępności do przystanków komunikacji zbiorowej odzwierciedla podział miasta na tzw. stare i nowe dzielnice mieszkaniowe. Najlepsza dostępność do komunikacji występuje na obszarze dolnego tarasu w pasmie od Żabianki po Śródmieście oraz na zachód po tzw. Chełm, Piecki-Migowo, Brętowo. Obszar ten to wykształcona struktura miejska. Enklawami osiedli mieszkaniowych o niedostatecznej dostępności są tutaj tylko fragment jednostki Dolny Wrzeszcz (północno-wschodni fragment, rejon ulic Żniwnej, Małogrodowej, Klonowicza), obszar graniczny jednostek Brzeźno i Letnica (rejon ulic Gwiazda Morza i Zelwerowicza).

Na terenach rozwojowych miasta w dzielnicy Południe i Zachód oraz na terenach o zabudowie ekstensywnej dostępność do komunikacji zbiorowej jest mniejsza. Na obszarze tym występują liczne osiedla mieszkaniowe o niedostatecznej dostępności do komunikacji. Największe ich skupiska to jednostki Matarnia i Kokoszki na zachodzie miasta. Znaczący deficyt jest dostrzegalny też na granicy jednostek Jasień, Ujeścisko-Łostowice i Piecki-Migowo oraz w południowych fragmentach jednostek Chełm i Orunia-Św. Wojciech-Lipce.

Generalizując można stwierdzić, że dostępność do komunikacji zbiorowej zależy od zwartości zabudowy oraz od usytuowania względem tzw. starych dzielnic mieszkaniowych. Na terenach rozwojowych i peryferyjnych dostępność jest zazwyczaj znacznie gorsza.



## DOSTĘPNOŚĆ DO PRZYSTANKÓW KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ



Ryc. 17. Dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W17** budynki mieszkalne wybudowane przez 1970 r.

Wskaźnik W17 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie mieszkalnictwo. Odpowiada za cele rewitalizacji dotyczące dobrych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych.

Wskaźnik wyznaczony jest zgodnie z zaleceniami wytycznych Urzędu Marszałkowskiego. Pokazuje udział budynków wybudowanych przed 1970 r. przy założeniu, że taka właśnie zabudowa generuje zazwyczaj (nie zawsze) więcej problemów związanych z jakością zamieszkiwania. Wskaźnik pokazuje stan aktualny w mieście. Jego poprawa może następować jedynie poprzez realizację nowej zabudowy. Niestety niedostępne są dane w skali całego miasta dotyczące stanu technicznego budynków, dlatego ww. wskaźnik w części go zastępuje mając na uwadze, uproszczona jego interpretację.

Na mapie wskazano budynki mieszkalne wg roku budowy, po czym zliczono je w kwadratach o pow. 1 ha. Obliczono udział w % budynków wybudowanych przed 1970 r. w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych.

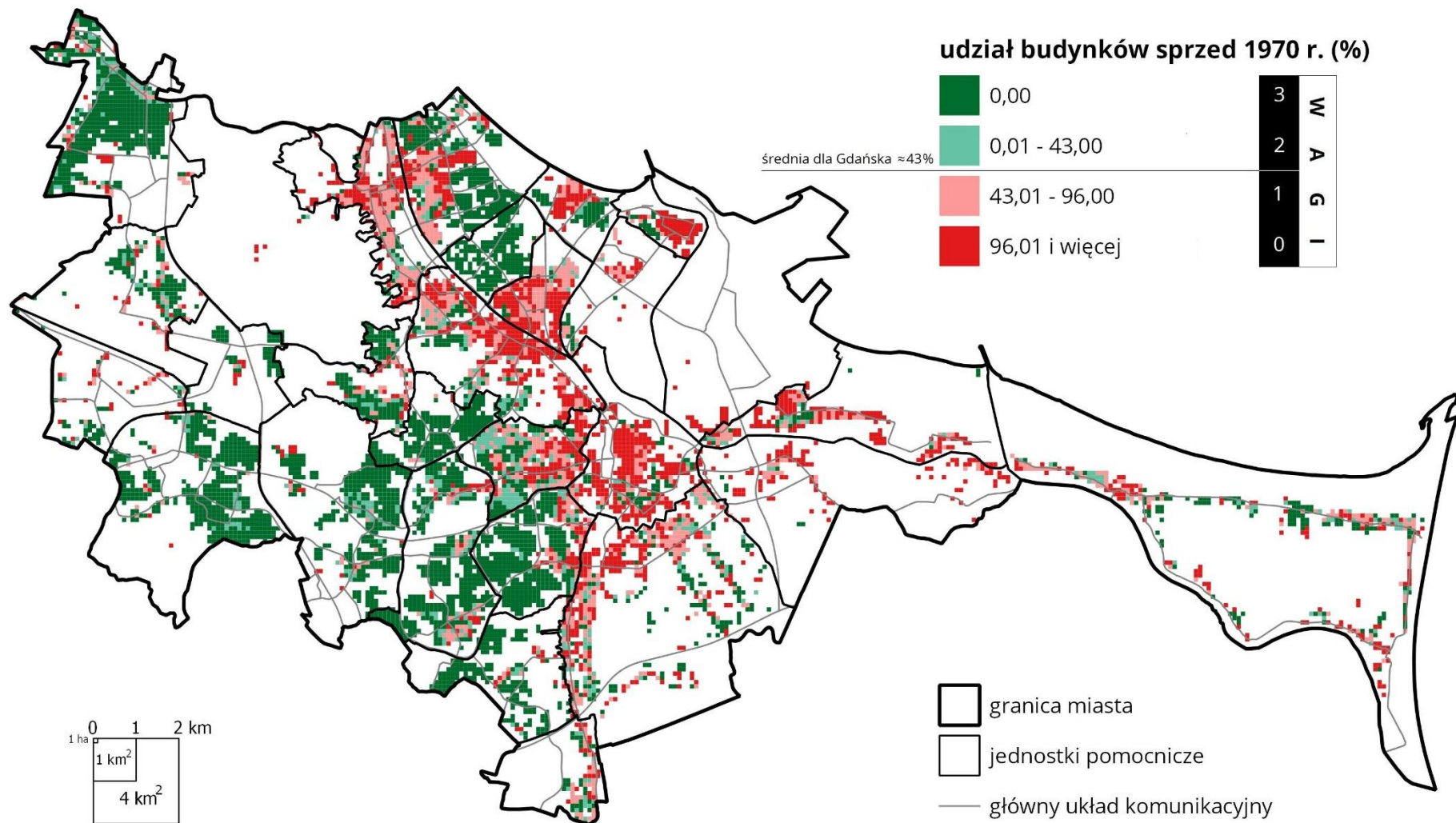
W całym mieście Gdańsku udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. wyniósł w 2016 r. 43%. Budynki wybudowane przed wskazanym rokiem stanowią znaczny odsetek, przekraczający średnią w obszarze dolnego tarasu w pasmie od Żabianki, Przymorza Wielkiego, przez Wrzeszcz Górny i Dolny, Aniołki, Siedlce, północna część Chełmu, Orunia-Św. Wojciech-Lipce oraz Śródmieście, północna część Olszynki i reszta miasta na wschód po Wyspę Sobieszewską. Najwyższy odsetek starej zabudowy występuje także w Nowym Porcie.

Enklawą zabudowy młodszej na dolnym tarasie Gdańska są jednostki Zaspą Młyniec, Zaspą Rozstaje, Przymorze Wielkie oraz część jednostki Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia.

Górny taras miasta tj. całe dzielnice Zachód i Południe to w przewadze zabudowa nowa, powstała po 1970 r. Wyjątkami w tym obszarze są zabudowy starych wsi Osowa, Jasień, Kokoszki, Łostowice.

Generalizując można stwierdzić, że zabudowa pod względem roku powstania dzieli się na dolny i górny taras.

## BUDYNKI MIESZKANIOWE WYBUDOWANE PRZED 1970 R.



Ryc. 18. Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 r.

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W18 standard zamieszkiwania**

Wskaźnik W18 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie mieszkalnictwo. Odpowiada za cele rewitalizacji dotyczące dobrych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych.

Standard zamieszkiwania pokazuje przeciętną powierzchnię mieszkaniową przypadającą na jednego mieszkańca. Nie jest on tożsamy z średnią wielkością mieszkań. Do obliczenia wskaźnika bierze się dane liczby ludności wg meldunków oraz powierzchnię mieszkań wg stanu istniejącego. Wysoki poziom wskaźnika może wskazywać na wysoka jakość życia, ale także na duży odsetek mieszkań niezamieszkałych na stałe, mieszkań wynajmowanych lub dopiero oddanych do użytkowania. Niestety brak innych danych niż meldunkowe nie pozwala na dokładną analizę zajmowania lokali mieszkalnych. Jest to obciążone błędem, ale jedyna metoda wskazania korelacji powierzchni mieszkaniowej i jej użytkowników w skali całego miasta.

Agregacji danych dotyczących liczby ludności i powierzchni mieszkaniowej dokonano na poziomie kwadratu o pow. 1 ha.

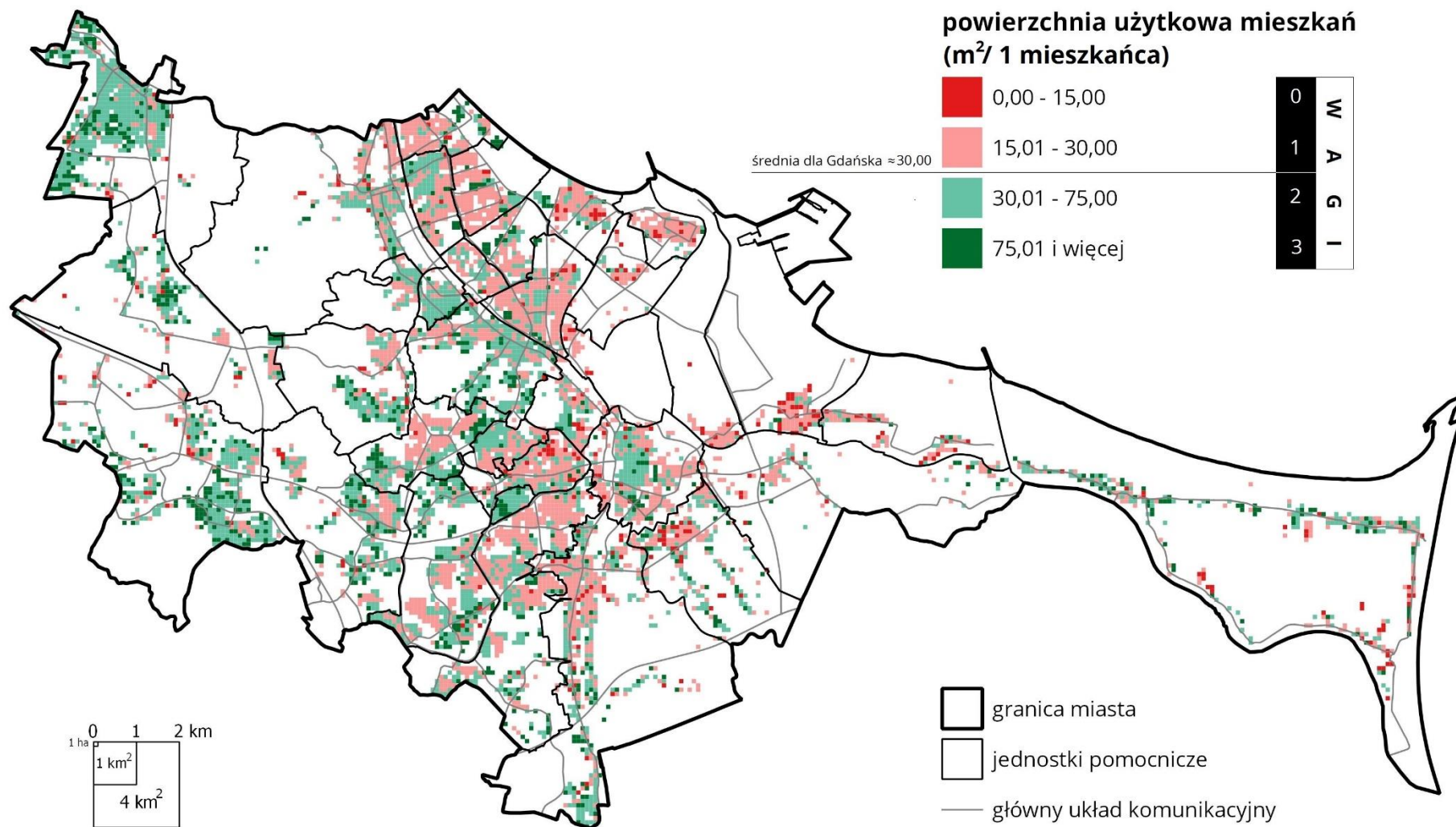
Średni standard zamieszkiwania w Gdańsku w 2016 r. wyniósł około 28m<sup>2</sup>/os. wg GUS. W odniesieniu do liczby zameldowanych mieszkańców (wg UMG) wskaźnik ten wynosi około 30 m<sup>2</sup>/os.

Najniższy wskaźnik standardu zamieszkiwania występuje w mieście punktowo i dotyczy głównie: północnej części jednostki Olszynka (rejon ulic: Szarotki, Jaśminowej), północna część jednostki Siedlce (rejon ulicy Ojcowskiej), Brzeźna (rejon ulic Dunikowskiego i Łozy), jednostki Aniołki (rejon Kolonii Ochota, Kolonii Jordana, ul. Giełguda). Niskie wartości standardu zamieszkiwania osiągane są ponadto niemal na całym obszarze dolnego tarasu, szczególnie z zabudowa wielorodzinna. Wyjątkiem jest tutaj zabudowa mieszkaniowa Głównego i Starego Miasta, czego przyczyną jest wysoki odsetek mieszkań wynajmowanych z małą liczbą mieszkańców meldowanych w danych lokalach.

Najwyższe poziomy wskaźnik osiąga na terenach rozwojowych górnego tarasu, a tu szczególnie w jednostce Wzgórze Mickiewicza, na wschodzie Piecek-Migowa oraz na obszarze całej dzielnicy Zachód.

Generalizując można stwierdzić, że wysoki standard zamieszkiwania dotyczy zabudowy górnego tarasu, zabudowy jednorodzinnej (w tym willowej) oraz prestiżowych lokalizacji w mieście, gdzie powierzchnia mieszkaniowa jest wynajmowana krótko lub długoterminowo i nie posiada zbyt dużo stałych mieszkańców.

## STANDARD ZAMIESZKIWANIA



Ryc. 19. Standard zamieszkiwania

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W19 dostępność do kanalizacji**

Wskaźnik W19 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie infrastruktura. Odpowiada za cele rewitalizacji dotyczące dobrych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych.

Wskaźnik pokazuje mieszkańców będących w zasięgu dostępności do sieci kanalizacyjnej. Na potrzeby opracowania wskaźnika wyznaczono bufor 100 m od sieci kanalizacji, uznając tę odległość za taką, która zapewnia bardzo dobry dostęp do sieci. Ludność przypisaną do punktów adresowych połączono z wyznaczonym obszarem bufora, wskazując mieszkańców w zasięgu i poza zasięgiem dobrej dostępności do sieci kanalizacyjnej.

Informacje z mapy zagregowano następnie do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Wyznaczono tylko dwie klasy kartogramu prezentując tereny o zadowalającej dostępności (do 100m) i poza nią.

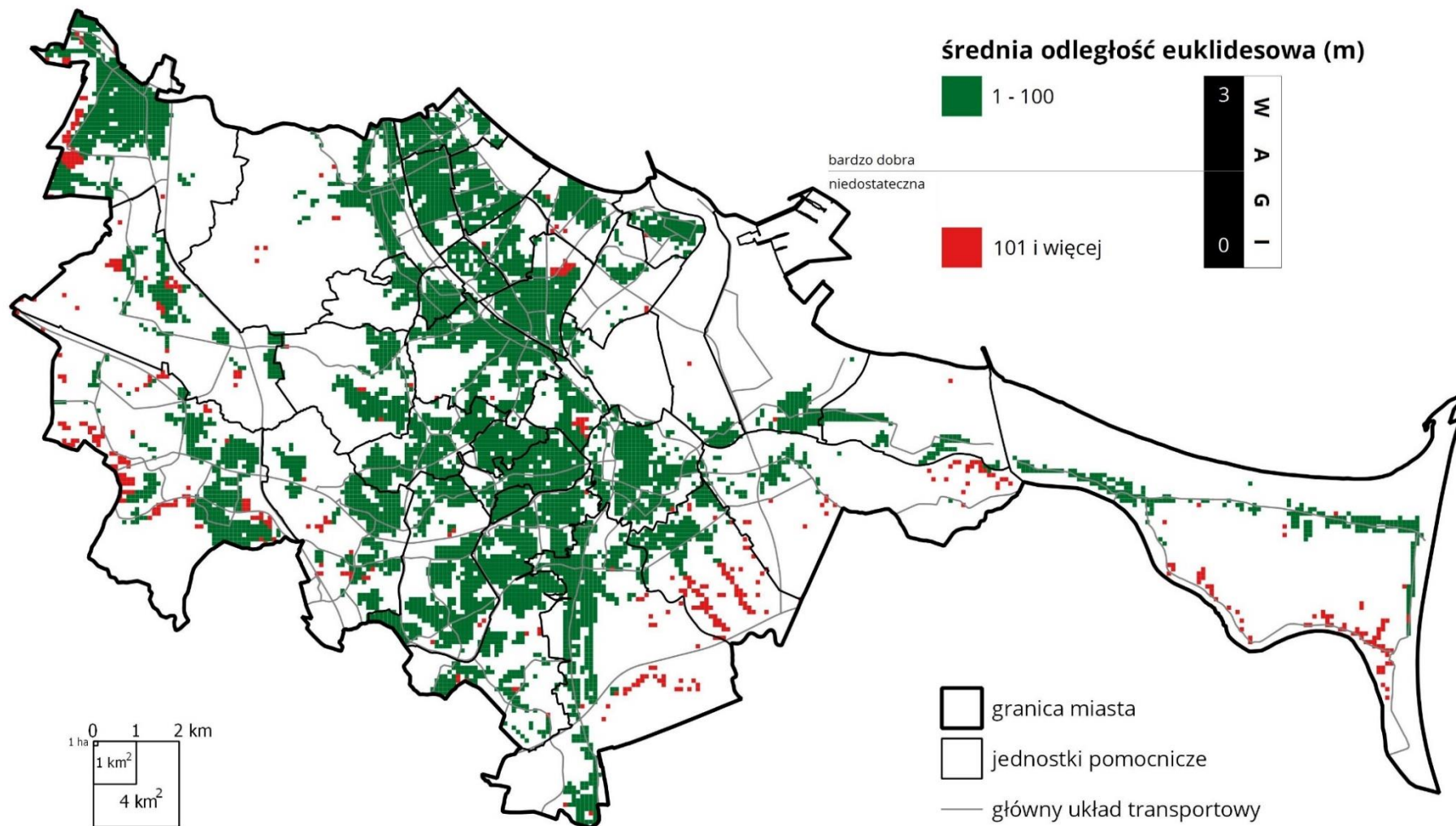
Zdecydowana większość terenów zamieszkałych leży w dobrej dostępności do sieci kanalizacyjnej. Może się zdarzyć, że pojedyncze budynki w tej strefie nie są podłączone do sieci, nie mniej jednak nie ma tam przeszkód dla zmiany tego stanu.

Obszarami o niedostatecznej dostępności do kanalizacji w Gdańsku jest kilka lokalizacji wiążących się z rodzajem zabudowy o charakterze ekstensywnym - zabudowa rozproszona, jednorodzinna, często o charakterze rolniczym. Największym obszarem deficytu sieci kanalizacyjnej są Żuławy Gdańskie tj. wschodnia część jednostki Orunia-Św. Wojciech-Lipce, Olszynka, Rudniki, a następnie południowa część Wyspy Sobieszewskiej. Poza zasięgiem sieci kanalizacyjnej znajdują się także zabudowania mieszkaniowe zachodniej części jednostek Kokoszki, Matarnia oraz Osowa.

Poza terenami o zabudowie ekstensywnej poza siecią kanalizacyjną znajduje się kilka enklaw na obszarze dolnego tarasu. Są to rejony ul. Małogrodowej oraz Kolonii Żeńcy i Kolonii Uroda. Ponadto w rejonie Kolonii Jordana i Kolonii ochota i ul. Giełguda.

Generalizując można stwierdzić, że dostęp do kanalizacji zapewniony jest w całym mieście poza rozproszona zabudowa o charakterze rolniczym, w peryferyjnej zabudowie jednorodzinnej w dzielnicy Południe i Zachód oraz w wybranych enklawach substandardowej zabudowy jednorodzinnej w obszarze dolnego tarasu.

## DOSTĘPNOŚĆ DO KANALIZACJI



Ryc. 20. Dostępność do kanalizacji

## WSKAŹNIKI W11-W20 – SFERA FUNKCJONALNA

**W20** dostępność do sieci wodociągowej

Wskaźnik W20 należy do grupy wskaźników sfery funkcjonalnej w dziedzinie infrastruktura. Odpowiada za cele rewitalizacji dotyczące dobrych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych.

Wskaźnik pokazuje mieszkańców będących w zasięgu dostępności do sieci wodociągowej. Na potrzeby opracowania wskaźnika wyznaczono bufor 100 m od sieci wodociągowej, uznając tę odległość za taką, która zapewnia bardzo dobry dostęp do sieci. Ludność przypisaną do punktów adresowych połączono z wyznaczonym obszarem bufora, wskazując mieszkańców w zasięgu i poza zasięgiem dobrej dostępności do sieci kanalizacyjnej.

Informacje z mapy zagregowano następnie do kartogramu geometrycznego w podziale na kwadraty o powierzchni 1 ha dokonując jednocześnie generalizacji mapy.

Wyznaczono tylko dwie klasy kartogramu prezentując tereny o zadowalającej dostępności (do 100m) i poza nią.

Zdecydowana większość terenów zamieszkałych leży w dobrej dostępności do sieci wodociągowej. Może się zdarzyć, że pojedyncze budynki w tej strefie nie są podłączone do sieci, nie mniej jednak nie ma tam przeszkód dla zmiany tego stanu.

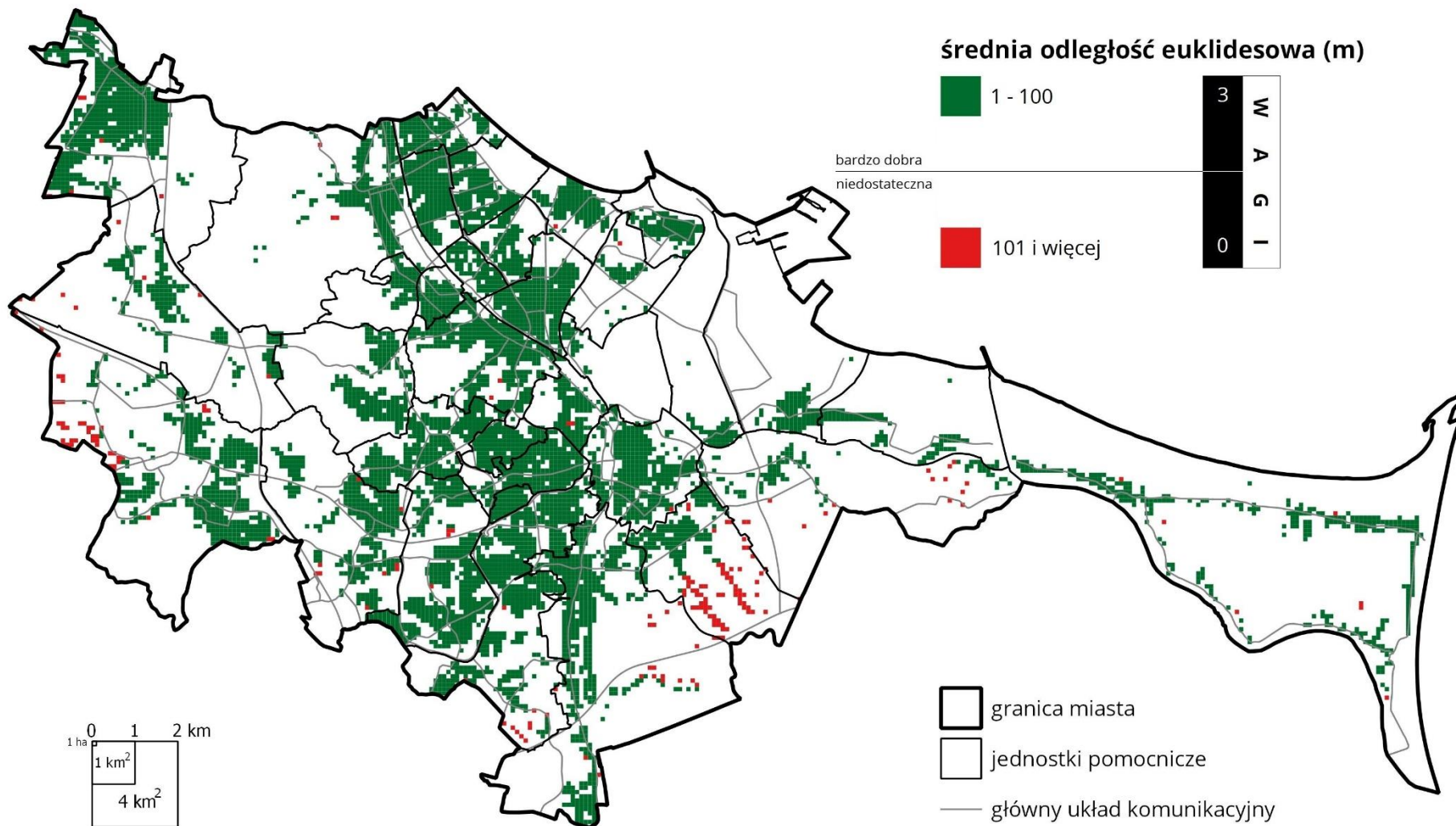
Obszarami o niedostatecznej dostępności do wodociągów w Gdańsku jest kilka lokalizacji wiążących się z rodzajem zabudowy o charakterze ekstensywnym - zabudowa rozproszona, jednorodzinna, często o charakterze rolniczym. Zasięg tego obszaru jest mniejszy niż w przypadku kanalizacji. Największym obszarem deficytu sieci wodociągowej są Żuławy Gdańskie tj. wschodnia część jednostki Orunia-Św. Wojciech-Lipce, Olszynka, Rudniki. Poza zasięgiem sieci kanalizacyjnej znajdują się także zabudowania mieszkaniowe zachodniej części jednostki Kokoszki oraz pojedyncze zabudowania w jednostkach Matarnia oraz Osowa.

Poza terenami o zabudowie ekstensywnej poza siecią wodociągową znajduje się kilka enklaw na obszarze dolnego tarasu. Są to rejony ul. Małogrodowej oraz Kolonii Żeńcy i Kolonii Uroda. Ponadto na obszarze dzielnicy Południe są to rejony południowe jednostki Chełm i pojedyncze zabudowania w Jasieniu i Ujescisku-Łostowicach.

Generalizując można stwierdzić, że dostęp do kanalizacji zapewniony jest w całym mieście poza rozproszoną zabudową o charakterze rolniczym, w peryferyjnej zabudowie jednorodzinnej w dzielnicy Południe i Zachód oraz w wybranych enklawach substandardowej zabudowy jednorodzinnej w obszarze dolnego tarasu.



## DOSTĘPNOŚĆ DO SIECI WODOCIĄGOWEJ



Ryc. 21. Dostępność do sieci wodociągowej

### 3. Wskaźnik syntetyczny (WS)



#### WYNIK ANALIZY 20 WSKAŹNIKÓW GŁÓWNYCH

Głównym efektem analizy wskaźnikowej SMiO GPR jest wskaźnik syntetyczny ( $WS_{SMiO\ GPR}$ ), którego składowymi są wybrane wskaźniki główne (W1 – W20). Suma wag wskaźników pozwala wskazać obszary w mieście najbardziej zagrożone degradacją. Wartościom bezwzględny przypisano wagi od 0 do 3 (por. metodologia). Wagi sfery społecznej zwiększono dwukrotnie, wskazując je jako najistotniejsze dla wyszukania obszarów problemowych. Zabieg ten nie zmienił obrazu analizy w stosunku do zachowania równych wag dla 20 wskaźników, a jedynie uwypuklił miejsca o skrajnych wynikach.

Rozkład przestrzenny wyników wskaźnika syntetycznego jest zbliżony do podziału miasta na dolny i górny taras, tj. w uproszeniu podział na tzw. starą zabudowę i rozwojową (w dzielnicy Zachód i Południe). Najgorsze wyniki wskaźnika osiągane są w rejonie dolnego tarasu, ale też w rejonie ekstensywnej zabudowy w dzielnicy Zachód. Poza tym w dzielnicach górnego tarasu obserwowany jest poziom wskaźnika wysoki i bardzo wysoki, w większości powyżej średniej.

Najwyższe wyniki osiągane są w jednostkach Chełm, Piecki-Migowo, Osowa i Jasień. Jednostki te mimo oddalenia od centrum, a czasem znacznej separacji (por. Osowa) wykazują wysoki poziom wskaźnika, posiadając niewiele słabszych punktów, szczególnie w sferze społecznej. W zasięgu dolnego tarasu także pojawiają się enklawy wysokiego poziomu wskaźnika syntetycznego. Są to rejony jednostki Zaspą Młyniec i Zaspą Rozstaje – z zabudową wielorodzinną (blokową) z końca lat 70. i początku lat 80. oraz południowa część jednostki Wrzeszcz Górny – ze starą zabudową willową. Wysoki poziom wskaźnika w ww. jednostkach na tle całego dolnego tarasu, w którym dominuje wskaźnik poniżej średniej dla miasta, wynika z charakteru zabudowy, okresu powstania i zasiedlających je grup społecznych.

Poza wskazanymi enklawami wysokiej jakości życia mieszkańców w obszarze dolnego tarasu dominuje poziom wskaźnika poniżej średniej. Często osiągane są wyniki najgorsze wskazując obszary wymagające wsparcia. Obszarami takimi są wyznaczone m.in. w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Gdańsk* oraz w *Gdańskim Programie Rewitalizacji*, obszary zdegradowane oraz obszary rewitalizacji. Obszary te wyznaczone były za pomocą zbliżonych do opisanych w niniejszym opracowaniu wskaźników głównych.

Obszary o najniższych wartościach wskaźnika syntetycznego pokrywają się z 4 obszarami rewitalizacji: obszar Biskupia Górka/Stary Chełm, obszar Dolne Miasto/Plac Wałowy/Stare Przedmieście, obszar Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście oraz obszar Orunia. Ponadto najniższe skupiska niskich poziomów wskaźnika pokrywają się z obszarami zdegradowanymi: obszar Angielska Grobla, obszar Przeróbka, obszar Stogi Mieszkaniowe oraz obszar Brzeźno-osada rybacka.

Ponad ww. obszary wskazuje się 14 obszarów stanowiących skupiska najniższych poziomów wskaźnika. Obszary te uznane są w niniejszym opracowaniu, jako obszary zagrożone, wymagające monitoringu i stanowiące potencjalne obszary rewitalizacji w przyszłości. Obszary te stanowią kontynuację już istniejących obszarów rewitalizowanych i zdegradowanych lub są samodzielne.

Tab. 3. Obszary wymagające wsparcia – wskaźnik syntetyczny.

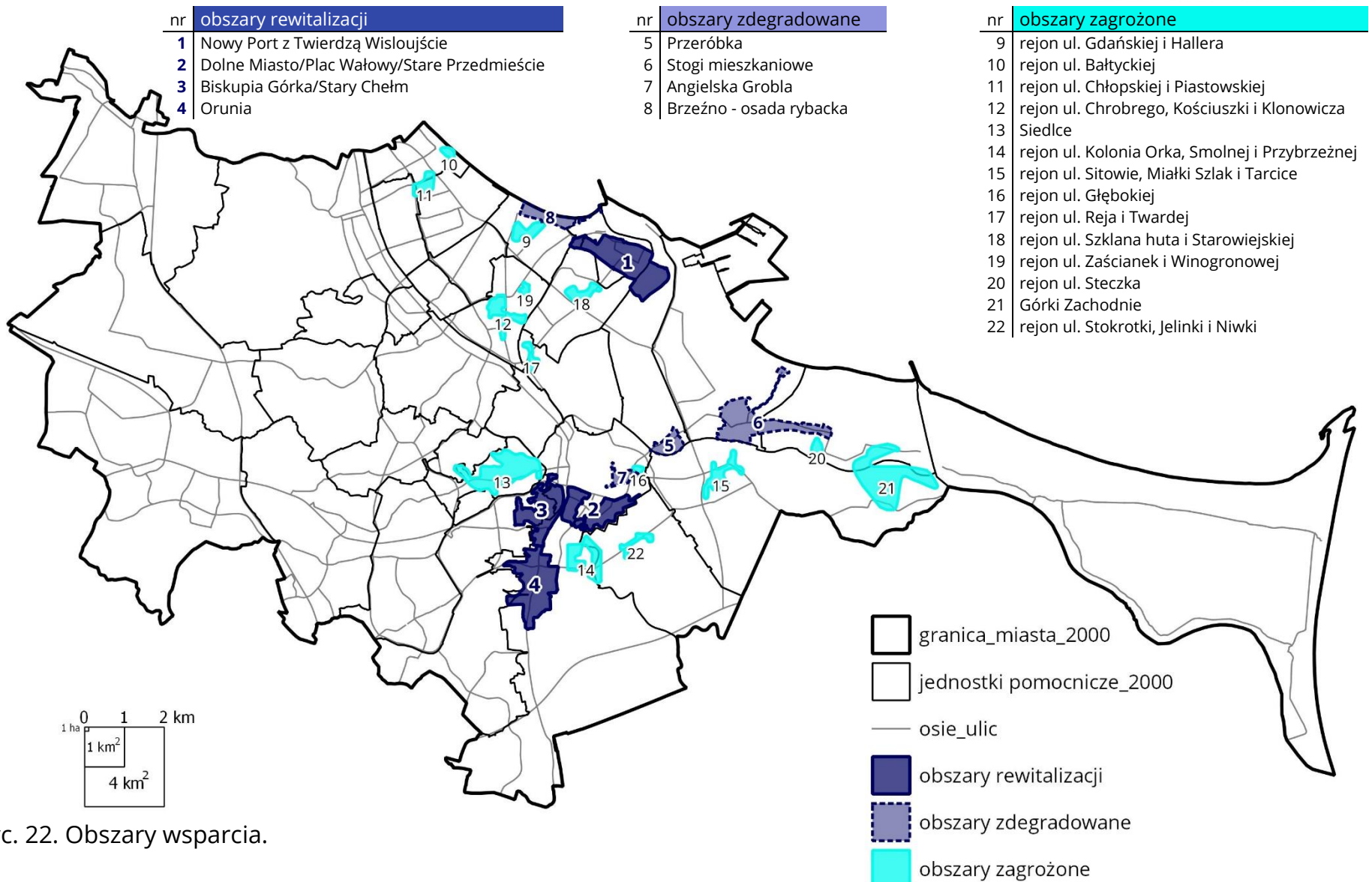
nr	obszary	nazwa	WS (średnia)	powierzchnia (ha)	liczba ludności
1	<b>rewitalizacji</b>	Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście	18.9	165	9 789
2		Dolne Miasto/Plac Wałowy/Stare Przedmieście	28.5	87	7 330
3		Biskupia Górka/Stary Chełm	34.0	105	5 466
4		Orunia	38.7	145	9 895
5	<b>zdegradowane</b>	Przeróbka	44.3	30	3 846
6		Stogi mieszkaniowe	37.3	137	11 832
7		Angielska Grobla	42.3	20	2 570
8		Brzeźno - osada rybacka	17.4	40	1 005
9	<b>zagrożone</b>	rejon ul. Gdańskiej i Hallera	43.9	22	4 130
10		rejon ul. Bałtyckiej	37.0	8	220
11		rejon ul. Chłopskiej i Piastowskiej	44.7	19	4 265
12		rejon ul. Chrobrego, Kościuszki i Klonowicza	43.3	34	4 296
13		Siedlce	41.2	111	10 618
14		rejon ul. Kolonia Orka, Smolnej i Przybrzeżnej	38.7	49	639
15		rejon ul. Sitowie, Miałki Szlak i Tarcice	43.6	35	721
16		rejon ul. Głębokiej	43.0	4	801
17		rejon ul. Reja i Twardej	40.6	12	1 798
18		rejon ul. Szklana huta i Starowiejskiej	40.0	21	1 075
19		rejon ul. Zaścianek i Winogronowej	42.3	6	156
20		rejon ul. Steczka	40.9	9	110
21		Górki Zachodnie	15.1	145	877
22		rejon ul. Stokrotki, Jelinki i Niwki	44.7	13	448

Największym obszarem z najniższymi wynikami wskaźnika syntetycznego jest jednostka pomocnicza Siedlce, która w całości osiąga wyniki złe lub bardzo złe.

Poziom poniżej średniej dla Gdańska osiągnęły ponadto obszary dolnego tarasu i ekstensywnej zabudowy dzielnicy Zachód w rejonie Matarni i Kokoszki.

Z ww. obszarów najbardziej wyróżniającymi się i predysponowanymi do objęcia programami wsparcia są Siedlce, Górki Zachodnie oraz rejon ul. Chrobrego, Kościuszki i Klonowicza Wrzeszczu Dolnym. Są to obszary skupiające najwięcej mieszkańców i największe obszary o najniższych wskaźnikach spośród innych tzw. obszarów zagrożonych.

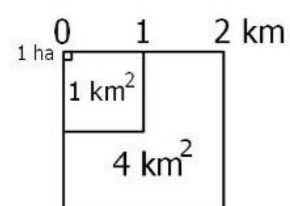
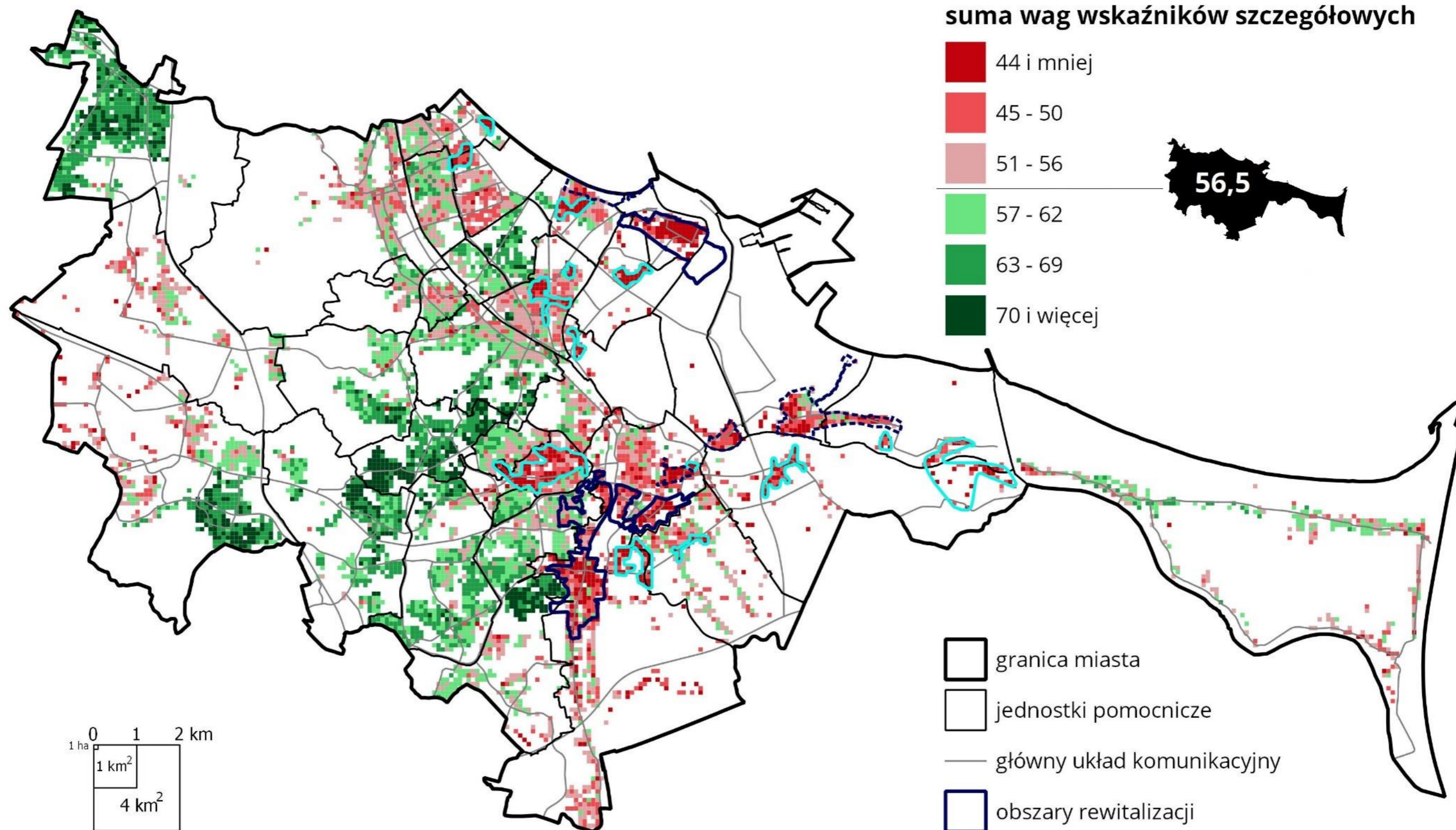
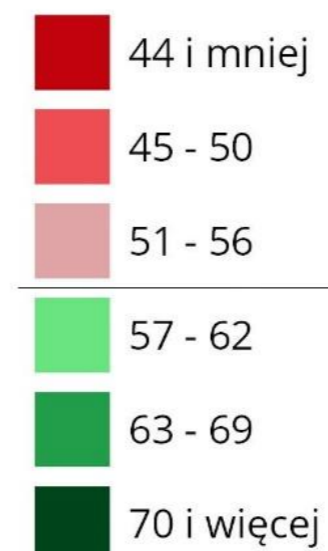
## OBSZARY WSPARCIA



Ryc. 22. Obszary wsparcia.

## WSKAŹNIK SYNTETYCZNY

suma wag wskaźników szczegółowych



Ryc. 23. Wskaźnik syntetyczny



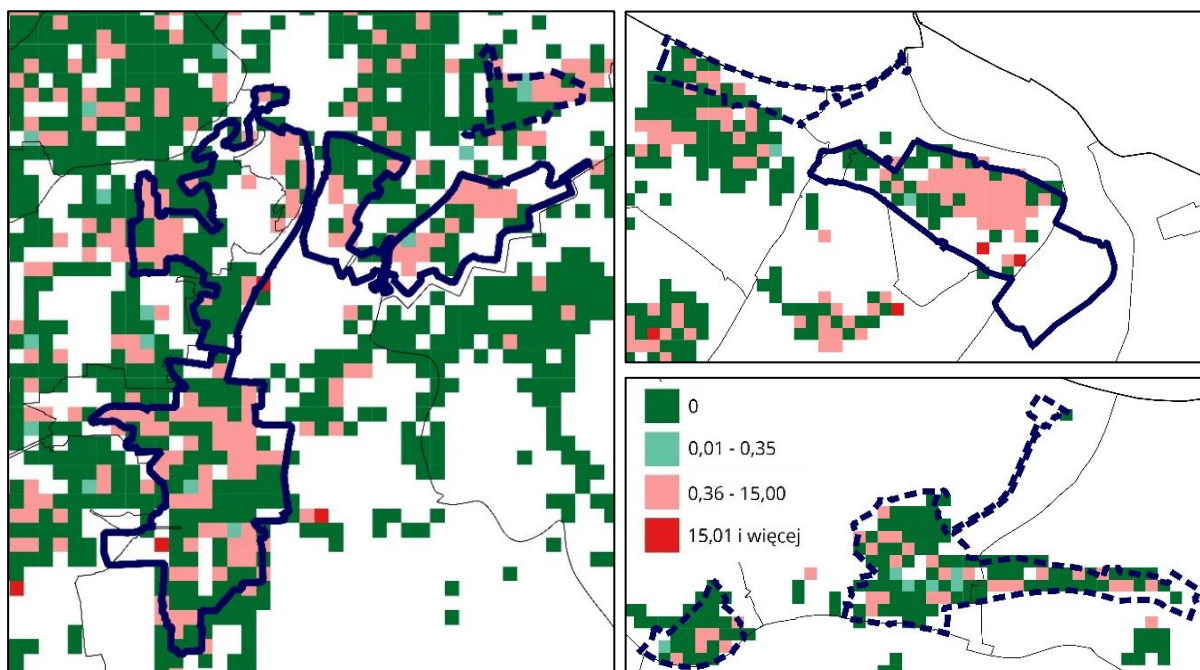
## 4. Wskaźniki pomocnicze

### Gospodarstwa domowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 100 mieszkańców.

Wskaźnik jest uszczegółowieniem zespolonego wskaźnika natężenia ubóstwa (W9).

W 2016 roku na obszarze rewitalizacji Orunia w okolicy ulic Zamiejskiej, Przy Torze, Głuchej, Smętnej, Żuławskiej i Nowiny zaobserwowano niższy wskaźnik rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Oznacza to, że te gospodarstwa domowe korzystają ze świadczeń pomocy społecznej z innych powodów. Również w obszarze rewitalizacji Biskupia Górka/ Stary Chełm można zauważyć znacznie lepszy wynik wskaźnika, w szczególności w okolicy ulic Cienistej i Buczka. Obszary rewitalizacji Dolne Miasto/ Plac Wałowy/ Stare Przedmieście oraz Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście charakteryzują się podobnym rozkładem obydwu wskaźników.

We wszystkich obszarach zdegradowanych: Angielska Grobla, Stogi Mieszkaniowe, Przeróbka Mieszkaniowa i Brzeźno – osada rybacka w 2016 roku był niski odsetek rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.



Ryc. 24. Gospodarstwa domowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

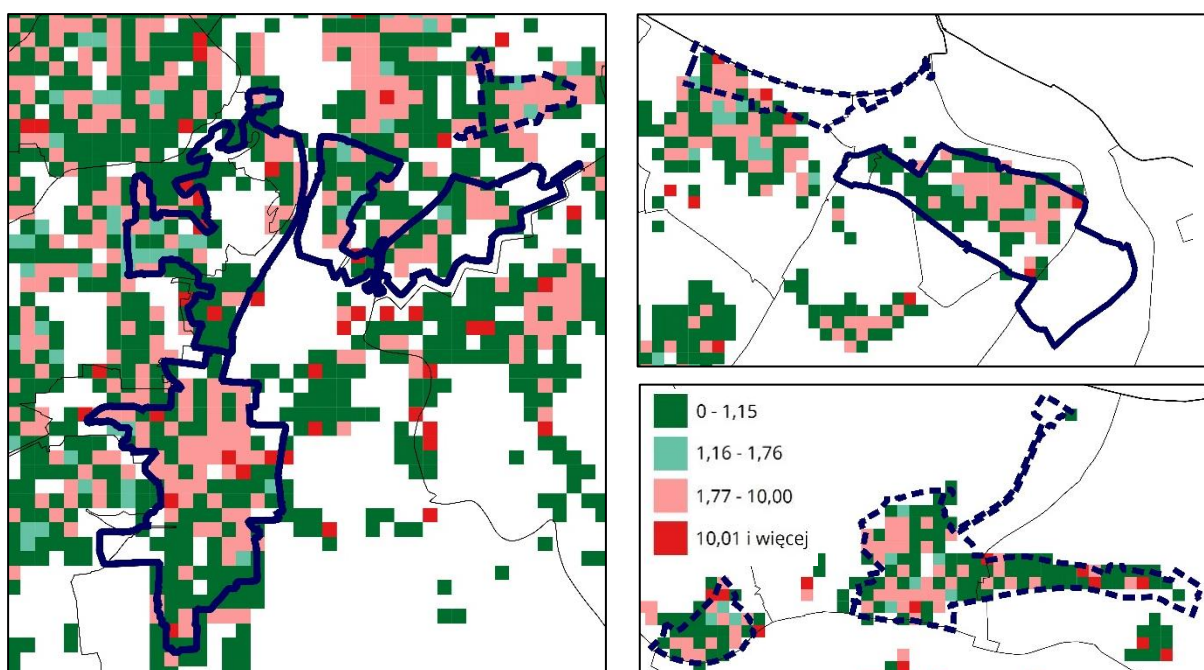
### Udział bezrobotnych kobiet w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Wskaźnik jest uszczegółowieniem wskaźnika dotyczącego poziomu bezrobocia (W15).

Poziom bezrobocia wśród kobiet w Polsce prawie zawsze jest wyższy niż wśród mężczyzn. Jako przyczynę takiego stanu rzeczy wskazuje się tradycyjnie postrzeganą rolę kobiety, którą stereotypowo umiejscawia się w sferze domowej, a nie zawodowej czy publicznej. W bardziej rozwiniętych i nowoczesnych społecznościach udział czynnych zawodowo kobiet dorównuje temu udziałowi wśród mężczyzn. Zatem wysoki udział bezrobotnych kobiet jest zjawiskiem negatywnym.

Najwyższe wartości wskaźnika zaobserwować można w obszarach rewitalizacji Orunia (szczególnie jej północna część) oraz w Nowym Porcie.

Z kolei wśród obszarów zdegradowanych najbardziej niekorzystny trend zaobserwować można w obszarze Brzeźno – osada rybacka oraz w zachodniej części obszaru Stogi Mieszkaniowa.



Ryc. 25. Gospodarstwa domowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.



## Podsumowanie

Wskaźniki opisujące jakość życia mieszkańców Gdańska, zgrupowane w sferach społecznej i funkcjonalnej, mają na celu monitorowanie obszarów wsparcia (obszarów rewitalizowanych i obszarów zdegradowanych) oraz wskazanie obszarów nie objętych żadnymi działaniami, a stanowiącymi także większe skupiska najgorszych wyników analizy.

Wybrane 20 wskaźników głównych, na których oparto ocenę jakości życia w prezentowanym wskaźniku syntetycznym, są względem siebie zróżnicowane, wskazując różne aspekty życia.

Cześć wskaźników odzwierciedla podział na dolny i górny taras Gdańska, tj. na tzw. stare osiedla i tereny rozwojowe. Takie wskaźniki to m.in. związane z wiekiem zabudowy i standardem zamieszkiwania, sytuacją demograficzną, bezpieczeństwem (wskaźniki: W3, W7, W8, W17, W18).

Na rozkład innych ma wpływ rodzaj zabudowy tzn. podział na zabudowę intensywną i ekstensywną (typu podmiejskiego i wiejskiego). Takie wskaźniki to m.in. analizy dostępności o szeroko pojętych usług i komunikacji. Dostępność jest najwyższa w zwartej zabudowie, zaś spada w obszarach peryferyjnych (wskaźniki: W15, W16, W19, W20).

Są też wskaźniki, których rozkład przestrzenny uzależniony jest od różnych czynników, jak np. grup społecznych zamieszkujących osiedla (przykład starych osiedli robotniczych), poziomu nauczania w szkołach, występowania terenów zielonych, czy aktywności mieszkańców (wskaźniki: W1, W2, W5, W6, W9, W10, W11, W12, W14). Ta grupa wskaźników w dużym stopniu wpływa na końcowy obraz wskaźnika syntetycznego, wprowadzając jego szczegółowe urozmaicenia.

Mimo zróżnicowanych wskaźników rozkład przestrzenny wyników wskaźnika są zbliżone do podziału miasta na dolny i górny taras, tj. w uproszeniu podział na tzw. starą zabudowę i rozwojową (w dzielnicy Zachód i Południe). Najgorsze wyniki wskaźnika osiągnęte są w rejonie dolnego tarasu, ale też w rejonie ekstensywnej zabudowy w dzielnicy Zachód. Poza tym w dzielnicach górnego tarasu obserwowany jest poziom wskaźnika wysoki i bardzo wysoki, w większości powyżej średniej.

Najwyższe wyniki osiągnęte są w jednostkach Chełm, Piecki-Migowo, Osowa i Jasień.

Analiza wskaźnika syntetycznego pozwoliła na wyłonienie 14 nowych obszarów zagrożonych, poza zdelimitowanymi i funkcjonującymi 4 obszarami rewitalizacji i 4 obszarami zdegradowanymi. Z ww. obszarów najbardziej wyróżniającymi się i predystynowanymi do objęcia programami wsparcia są Siedlce, Górki Zachodnie oraz rejon ul. Chrobrego, Kościuszki i Klonowicza Wrzeszczu Dolnym. Są to obszary skupiające najwięcej mieszkańców i największe obszary o najniższych wskaźnikach spośród innych tzw. obszarów zagrożonych.

Dane za 2016 r. są stanowią pierwszy etap monitoringu obszarów zdegradowanych i rewitalizowanych. Badanie będzie powtarzane cyklicznie w odstępach rocznych. Szczególnej uwadze poddane są wyznaczone już obszary zdegradowane i rewitalizowane, w założeniu których jest poprawa stanu w przyszłości. Obszary o znacznych skupiskach najgorszych wyników wskaźnika syntetycznego nazwane zostały obszarami zagrożonymi. Opracowanie SMiO GPR pełni zatem pośrednio funkcję analizy delimitacji nowych obszarów wymagających wsparcia w przyszłości.



Tab. 4. Obszary wymagające wsparcia – wskaźniki główne i wskaźnik syntetyczny.

nr	obszar	nazwa	liczba ludności	wskaźnik średni																				
				W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16	W17	W18	W19	W20	WS
1	rewitalizacji	Nowy Port z Twierdzą Wisloujście	9 789	0.01	0.00	1.24	0.48	0.35	0.00	0.69	0.80	0.67	0.82	0.85	0.54	1.36	0.79	1.24	1.38	0.32	0.48	0.92	0.92	18.9
2		Dolne Miasto/Plac Wałowy/Stare Przedmieście	7 330	0.01	0.64	1.33	0.00	0.44	1.27	0.75	1.02	1.08	1.11	1.20	0.78	1.91	1.84	1.85	1.91	0.34	0.86	1.25	1.25	28.5
3		Biskupia Górka/Stary Chelm	5 466	0.98	0.66	1.56	0.30	0.60	1.31	0.96	1.24	1.19	1.33	1.25	0.87	2.04	1.90	1.78	2.04	0.40	0.80	1.34	1.36	34.0
4		Orunia	9 895	1.32	0.33	1.82	0.00	0.26	2.17	1.15	1.36	1.15	1.41	1.44	1.08	2.54	1.93	2.05	2.54	0.72	1.03	1.69	1.69	38.7
5	zdegradowane	Przeróbka	3 846	0.00	0.97	2.48	1.93	0.97	0.97	1.17	1.45	1.66	1.45	1.52	1.07	2.90	1.24	2.83	2.90	1.03	0.90	1.93	1.93	44.3
6		Stogi mieszkaniowe	11 832	1.24	0.00	1.98	1.31	0.51	0.77	1.11	1.32	1.51	1.47	1.42	0.91	2.32	1.72	1.81	2.21	0.66	0.74	1.54	1.54	37.3
7		Angielska Grobla	2 570	1.00	1.00	2.11	0.00	1.00	1.00	1.21	1.42	1.42	1.74	1.74	1.16	3.00	3.00	1.63	2.84	0.00	1.16	2.00	2.00	42.3
8		Brzeźno - osada rybacka	1 005	0.35	0.07	0.85	0.70	0.70	0.00	0.56	0.63	0.57	0.69	0.63	0.48	1.06	1.06	0.85	1.06	0.20	0.43	0.70	0.70	17.4
9	zagrożone	rejon ul. Gdańskiej i Hallera	4 130	1.00	0.00	2.55	2.00	1.00	0.00	1.15	1.80	1.20	1.30	1.50	1.25	3.00	3.00	3.00	3.00	0.15	0.95	2.00	2.00	43.9
10		rejon ul. Bałtyckiej	220	0.88	1.75	1.00	0.88	0.88	0.00	1.38	1.63	1.00	0.75	1.88	1.50	2.63	2.63	0.88	2.63	0.25	0.88	1.75	1.75	37.0
11		rejon ul. Chłopskiej i Piastowskiej	4 265	1.06	1.00	2.00	1.17	1.50	0.00	1.00	0.67	1.33	2.83	1.33	1.00	3.00	3.00	2.78	3.00	0.50	1.00	2.00	2.00	44.7
12		rejon ul. Chrobrego, Kościuszki i Klonowicza	4 296	1.52	0.00	1.94	2.00	1.48	0.10	1.29	1.39	1.29	1.71	1.52	1.29	3.00	1.26	2.58	2.71	0.35	1.19	2.00	2.00	43.3
13		Siedlce	10 618	1.01	0.94	2.35	0.02	0.93	1.00	1.13	1.28	1.65	1.71	1.50	1.33	2.81	1.17	2.34	2.67	0.65	1.01	1.87	1.87	41.2
14		rejon ul. Kolonia Orka, Smolnej i Przybrzeżnej	639	1.00	0.38	2.45	0.29	0.00	1.86	1.38	1.36	1.95	1.64	1.57	0.81	2.71	1.29	0.95	1.71	0.21	1.24	1.81	1.81	38.7
15		rejon ul. Sitowie, Miałki Szlak i Tarcice	721	0.00	1.00	2.50	2.00	0.00	1.15	1.32	1.76	2.18	1.85	2.09	1.44	3.00	0.00	1.15	2.38	0.56	1.41	2.00	2.00	43.6
16		rejon ul. Głębokiej	801	1.00	1.00	1.75	0.00	1.00	1.00	1.25	1.00	0.75	2.00	1.75	1.50	3.00	3.00	2.00	3.00	2.00	1.25	2.00	2.00	43.0
17		rejon ul. Reja i Twardej	1 798	0.92	0.00	2.31	1.00	1.31	0.92	1.15	1.23	1.15	1.69	1.15	0.77	2.08	2.31	1.85	2.77	1.85	0.77	1.85	1.85	40.6
18		rejon ul. Szklana huta i Starowiejskiej	1 075	1.00	0.00	2.48	3.00	0.00	0.00	1.67	1.86	0.76	1.05	1.81	1.24	3.00	0.86	1.19	3.00	0.43	0.86	2.00	2.00	40.0
19		rejon ul. Zaścianek i Winogronowej	156	3.00	0.00	3.00	2.00	2.00	0.00	1.00	1.83	1.67	0.50	1.83	1.50	3.00	0.50	1.17	0.00	1.17	0.83	0.33	2.00	42.3
20		rejon ul. Steczka	110	2.70	0.00	2.50	0.90	0.00	0.90	1.60	1.20	2.10	2.00	2.00	0.70	2.70	1.50	0.90	0.90	0.00	0.80	1.80	1.80	40.9
21		Górki Zachodnie	877	0.49	0.17	0.98	0.50	0.00	0.37	0.54	0.54	0.84	0.68	0.81	0.35	1.02	0.37	0.15	0.78	0.06	0.46	0.37	0.56	15.1
22		rejon ul. Stokrotki, Jelinki i Niwki	448	2.00	1.00	2.50	1.00	0.00	2.00	1.25	1.58	2.08	0.92	1.92	1.00	3.00	0.50	1.00	3.00	0.67	0.92	2.00	2.00	44.7

## Spis rycin

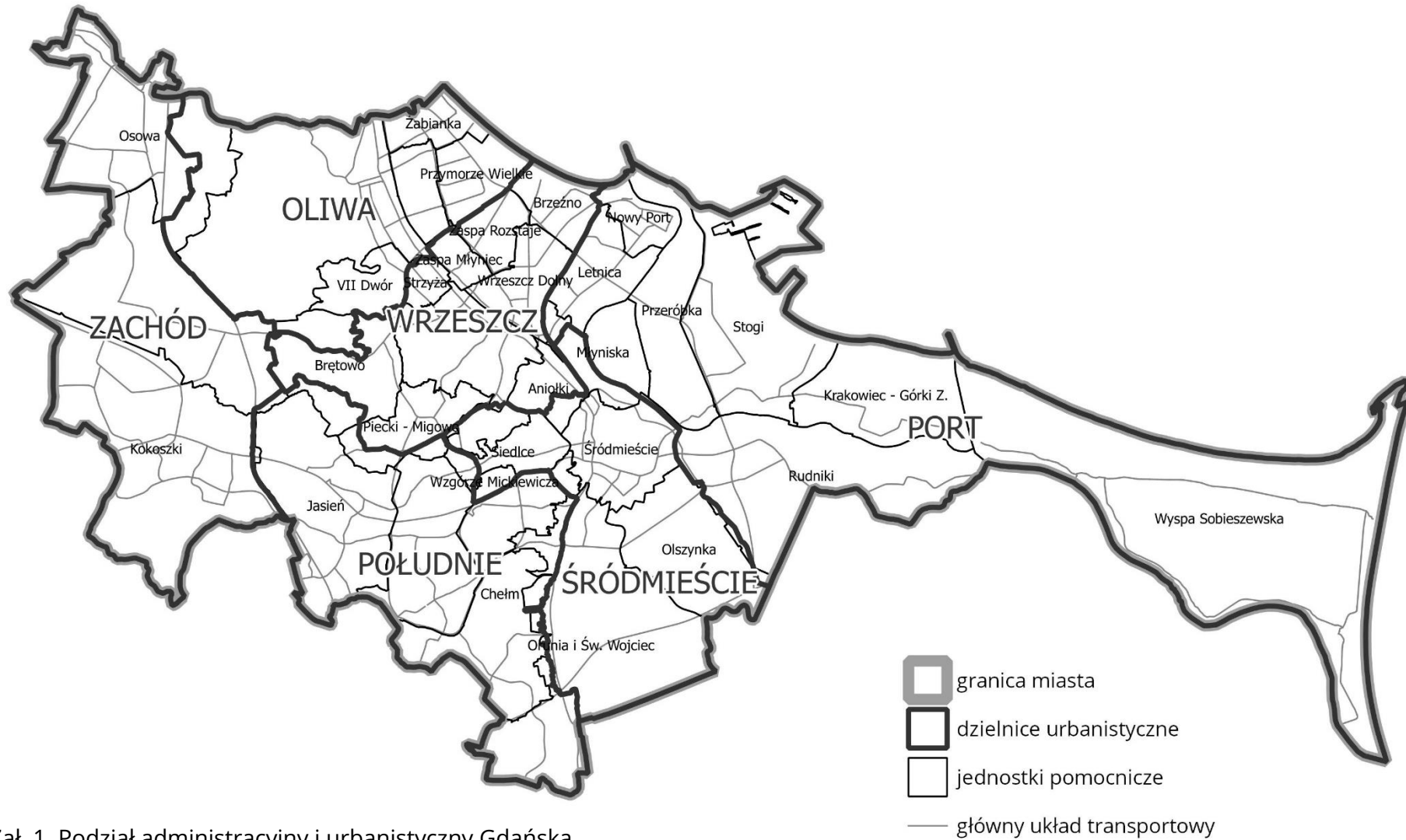
Ryc. 1 Agregacja danych do kartogramu geometrycznego .....	7
Ryc. 2. Promocja uczniów w szkołach podstawowych .....	11
Ryc. 3. Średnie wyniki ze sprawdzianów gimnazjalnych .....	13
Ryc. 4. Przestępczość.....	15
Ryc. 5. Niebieskie karty .....	17
Ryc. 6. Frekwencja w wyborach samorządowych .....	19
Ryc. 7. Głosujący w Budżecie Obywatelskim .....	21
Ryc. 8. Dynamika zmiany liczby ludności 2015-2016.....	23
Ryc. 9. Starość demograficzna .....	25
Ryc. 10. Zespólny wskaźnik natężenia ubóstwa .....	27
Ryc. 11. Zadłużone budynki komunalne .....	29
Ryc. 12. Poziom bezrobocia.....	31
Ryc. 13. Aktywność gospodarcza .....	33
Ryc. 14. Mieszkańcy narażeni na przekroczone normy hałasu.....	35
Ryc. 15. Dostępność do terenów zielonych .....	37
Ryc. 16. Dostępność do przychodni lekarskich .....	39
Ryc. 17. Dostępność do przystanków komunikacji zbiorowej .....	41
Ryc. 18. Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 r. ....	43
Ryc. 19. Standard zamieszkiwania .....	45
Ryc. 20. Dostępność do kanalizacji.....	47
Ryc. 21. Dostępność do sieci wodociągowej.....	49
Ryc. 22. Obszary wsparcia. ....	52
Ryc. 23. Wskaźnik syntetyczny .....	53
Ryc. 24. Gospodarstwa domowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	55
Ryc. 25. Gospodarstwa domowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	56

## Spis tabel

Tab. 1 Wskaźniki główne analizy wskaźnikowej SMiO GPR. ....	8
Tab. 2 Wskaźniki główne analizy wskaźnikowej SMiO GPR – oznaczenia.....	9
Tab. 3. Obszary wymagające wsparcia – wskaźnik syntetyczny. ....	51
Tab. 4. Obszary wymagające wsparcia – wskaźniki główne i wskaźnik syntetyczny.....	60

## Załączniki

## PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I URBANISTYCZNY GDAŃSKA



Zał. 1. Podział administracyjny i urbanistyczny Gdańska.

